

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy óra 40 kr.
 Negyedévre 1 frt — kr.
 Félévre 2 frt — kr.
 Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei takarékpénztári épület), hova a hirdetések és az előfizetés-díjak küldendők.
 Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

Hirdetések díja:

6 hasábos poltsorban egyszer 6 kr.
 Háromszor és többször 4 kr.
 Nyitlér 4 hasábos poltsorért 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és nyitlérért 30 kr.
 Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

TARSADALMI HETILAP.

Táviratok.

Elhunyt hírlapíró.

Budapest, április 19. (A „Hétfői Értesítő“ eredeti távirata.) L á n c z - H o r n y á k Viktor fővárosi hírlapíró vasárnap délelőtt egy évi osszu szenvedés után a Rókus-kórház egyik kórtermében meghalt. Napok óta tartott már a halál-tusa s így a halál szabadulás volt az idült tüdőbetegségben szenvedő betegnek, ki nem rég oly módon akart megválni az élettől, hogy öngyilkosságot kísérelt meg. Lánicz Hornyák Viktor Aradon kezdte meg hírlapírói működését, később Debreczenben volt napi lap szerkesztő. Innen a fővárosba jött, hol a Pesti Napló, majd a Nemzeti Ujság munkatársa lón. Budapestről Miskolcra ment s ott megalapította a Borsodi Hírlap című napi lapot. Mikor újra a fővárosba jött, már súlyos beteg volt.

A magyarországi hírlapírók nyugdíj intézete.

Budapest, ápril. 19. (A „H. É.“ ered. táv.) A magyarországi hírlapírók nyugdíjintézete ma, vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta tizenötödik évi közgyűlését Falk Miksa elnökle alatt az intézet saját helyiségében. Az igazgatóság jelentése szerint 1895-ben, 16,030 forint folyt be alapítvány és adomány fejében. Az intézet kamatozó vagyona 555, 958 fitra rug.

Himlő miatt bezárt iskolák.

Eger, ápr. 19. (A „H. É.“ ered. táv.) A hevesmegyei tiszti főorvos jelentést tett az iránt, hogy a pétervári községekben továbbá Derecske, Reesk és Siróka községekben nagyban uralkodik a himlőjárvány, miért is az említett községekben az iskolákat becsukták.

Millenáris jutalomkönyv.

Budapest, ápril. 19. (A „H. É.“ ered. táv.) Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter az eredéves ünnepélyt az ország tanuló ifjúsága körében minél emlékezetesebbé óhajtván tenni, elrendelte, hogy az összes intézetekben kiosztásra kerülő jutalom-könyvül az idén K ö l c s e y »Parainesis«-ét, használják. Nagy jelentőségű ezen intézkedés, mert tudvalevő dolog, hogy ezen mű a legmagasztosabb életbölcsélet, a tisztult vallási és erkölcsi érzés, a humanizmus, hazafiság, munkaszeretet örök törvényeinek foglalataja. Különösen alkalmas ezen munka a tanuló ifjúság között való kiosztásra, mert Kölcsey is unokaöccséhez, Kölcsey Kálmánhoz intézte, kinek nevelésére nagy gondot fordított. A »Parainesis« erkölcsi irodalmunkban páratlanul álló beszéd az emberi kötelességekről.

Életunt uri nő.

Budapest, ápril. 19. (A „H. É.“ ered. táv.) Kovács Teréz, ruhája után itélve az uri osztályhoz tartozó 20—22 évesnek látszó nő ma délben az akáczauteza 2. sz. a. mellbe lötte magát. Ma érkezett Brassóból. Öngyilkosságának okát nem tudják.

Trikupisz temetése.

Athén, ápr. 19 (A „H. É.“ ered. táv.) Trikupisz az elhunyt volt miniszterelnök hívei külön

hajót béreltek ki, a melyen elébe mentek annak a gőzösnek, mely a holttestet Marseilleből a pirenti kikötőbe hozza. Az elhunyt családja hivatalosan nem fogja közölni Trikupisz elhunytát a kormányval, jöllehet, mint a „Mégváltó rend“ nagykesztésének joga volna ahhoz, hogy a hivatalos testületek és a katonaság részvétele mellett temessék el.

H I R E K.

* **Schlauch II. millenáris körlevele.** Még a mult év karácsonyán kibocsátotta Schlauch Lőrincz Nagyvárad bíboros püspöke első pástorlevelét, amelyben azokat a teendőket körvonaloza, melyek az ezredév hajnalán a katolikus hívekre várnak. — A tegnapi nap a bíbornok egy II-ik pástorlevele jelent meg, melynek első részében azt bizonyítgatja, hogy a haza ezeréves fennállását, a magyar nemzeti jellegének megőrzését a katolikus vallásnak köszönheti. — Majd feladatává teszi az egyházmegye lelkészeinek, hogy törekedjenek arra, hogy híveik megismerkedjenek a kozmopolita áramlatok diadalra jutása esetén őket fenyegető veszélylyel és ápolják a hívekben gondosan az egyház és haza iránti szeretetet, mert ettől függ a nemzet egész jövője.

* **Sötétség miatt 12750 forint.** A budapesti lapok már a mult hét végén megírták, hogy az operaházban egy este a villanyos világítás megszagadta előadás közben a szolgálatot és emiatt hosszabb szünetet kellett tartani. Ezen esetről kifolyólag az opera intendaturája azon értesítést küldte most az általános villanytársaság igazgatóságához, hogy a társaságtól 12750 frt, mondva tizenkétezerhátszázötven forint bírságot követel és hogy ezen összeget a legközelebbi fizetésekor le is fogja vonni a világítási számlából. Ezen horribilis summa a szerződésből folyik, amelyben ki van kötve, hogy ha előadás közben a világítás megszakad, az első öt percért percenként tíz forint, a második ötpercért percenként husz forint, a harmadik öt percért percenként 40 frt, azután 80, 160, 320 stb. forint bírságot tartozik a villanytársaság fizetni. A fenti bírságösszeg jól van kiszámítva, de hogy azt meg is fizessék, azt talán az opera intendansa maga sem hiszi.

* **Italmérők figyelmébe.** A rendőrkapitányi hivatal felhívja az összes fűszer- és szatócskereskedőket, valamint a bormérőket koreszmárosokat is, hogy f. hó 20-án, hétfőn délelőtt 9 órától 11 óráig és délután 3—5 óráig a kapitányi hivatalnál M a n d e l Ferencz rendőrbiztos 12. számú szobájában megjelenjenek, hogy az italmérési illetékvétő bizottságnak tartandó tárgyalására a meghívást átvehessék.

* **Eljegyzés.** Kleinfeld Sándor, fiatal törekvő kereskedő a napokban jegyezte el Selmovits Malvin kisasszonyt, Selmovits Márton helybeli polgár kedves leányát.

* **Sorozás.** A helybeli állításkötelessék sorozása f. hó 22., 23., 24. és 25-én lesz megtartva a tűzoltóaktanya tornatermében. Majd megváltik, hogy ki a legény a gáton.

* **A nagyvárad munkás betegsegélyző pénztár.** Tegnep vasárnap d. u. 3 órakor tartotta évi közgyűlését a Zöldfa szálloda kis termében. Az iparhatóság részéről jelen volt

Kolmann Adolf rendőrbiztos. Volt a pénztárnak az 1895. évben kiadása 4613 frt. 40 kr. bevétele pedig 5113 frt. 92 kr. tiszta vagyon jelenleg 1306 frt. 22 kr. tagok száma 593 a mult év folyamán meghalt 9 tag. A jelentés tudomásul vétele után az elnök Szabados Lajos, a maga és tiszt társai nevében eddig viselt állásukról lemondván, a közgyűlés korelnökéül megválasztotta Fikker Nándort, a korelnök ajánlataira elnökül: egyhangulag megválasztva lett ujlod Szabados Lajos, alelnökül: szintén az addigi alelnök Hanu János.

* **Tűz a pecze-utcán.** Tegnep este fél 9 órakor harangozták fel a város néma csendjét. A nagy pecze-utcai 119 számú ház hátsó részében egy kis faszín állott, mely daczára a pár napi esőzésnek, meggyuladt, s a deszkaalkotmány tüzes lángja ijesztően verődött vissza a körülévő házak fenér faláról. A helyszínen Mezey főparancsnok vezérlete alatt megjelent tűzoltók azonban csakhamar véget vetett k az éjjeli kivilágításnak, s a megijedt polgárok nyugodtan tértek vissza nyughelyükre.

* **Neumann M. Sándor férfi és gyermek nagyruharaktára Nagyvárad Bemer-tör Poynár-ház. A legjobb és olcsobb bevásárlási forrás.**

A nagyvárad kath. kör megnyitása.

Szép társadalmi ünnepély folyt le tegnep Nagyváradon. A nemrég alakult kath. kört nyitották meg és szentelték fel ünnepélyesen az ezen alkalomból megjelent világi elnök: gróf Batthány József és nagyszámu kortagok jelenlétében.

Az ünnepély lefolyásáról tudósítónk ezeket írja:

Istentisztelet és házszenelés.

Vasárnap délelőtt tizenegy órakor zsufozásig megtelt a várad-olaszii plébánia-templom hajója az ünnepélyre oda sereglett közönséggel.

Az istentiszteleten Schlauch Lőrincz dr. bíboros pontifikált fénycs segédlettel; a »Veni Sancte« és szent mise bevégezte után az előkelő közönség a kör helyiségébe vonult, ahol D e n c s János esperes végezte a szertartásszerű házszenelést.

A diszgyűlés.

Már négy óra után nagy számban sereglettek a kortagok az egyleti helyiségbe és öt órakor már zsufozásig megteltek a csinosan berendezett, tágas termek.

A diszgyűlést pár rövid szóval Palotay László kanonok, egyházi elnök nyitotta meg és felkérte D e n c s János egyházi alelnök vezetése alatt Ragány János és Beczkay Lajos választmányi tagokat, hogy az örömnünnepre hívják meg gróf Batthány Józsefet, a kör világi elnökét.

Kis szünet mulva a küldöttség élén megérkezett Batthány a kortagok viharos éljenzése közben s midőn az elnöki széket elfoglalta, ezen felkiáltására:

Éljen a haza!

a kör dalárdája kittinő összhanggal énekelte a »Hymnus«-t.

Dus László, a kör világi alelnöke üdvözölte azután a kör világi elnökét és nagy hatást aratott beszédében kiemelte, hogy szent helye a kör a nagyvárad katolikusoknak, ahová egymást támogatni és a hitélet nehéz és örömteljes napjaiban egymással kezét szorítani sietnek.

Hálával emlékezik meg éljenzése közben a bíboros egyházfejedelemtől és a latin szertartásu káptalanról, mint a kik a kört ugyszólván meg-

MITTEILER EDE

ferfi szabó-tizlet

Olaszi, Fő-utca, Orsolya-Apácák bérháza. A legujabb tavaszi és nyári szövetim már megérkeztek, előnyös bevásárlás folytán 30%-kal olcsóbb mint bárhol, mérték szerint a legujabb szabás szerint. Szöveteket méterenként gyári áron alól.

teremtették; azt a kört, melynek nemes czélja és hivatása van: a városi és vidéki katolikusok szellemi, társadalmi és anyagi érdekeinek istápolása, a valláserkölcsei szellem, a hazafias irányú közművelődés fejlesztése a politika teljes kizárásával.

Ez a magasztos cél hatalmas válasz azoknak, akik attól félnek, hogy a katolikus kör politikai testületté akar tömörülni.

A szép beszéd végén a diszgyűlés megnyitására kérte az elnököt, aki óriási hatást keltett megnyitójában főbb vonásokban így nyilatkozott:

Gróf Batthyány beszéde.

Legmélyebben tisztelt Uraim!

Katolikus elvtársak!

Fogadják legmélyebb köszönetem a kitüntetésért, melylyel engem a nagyváradi kath. kör világi elnökségére meghívni szivesek voltak.

Mi már úgy éreztük magunkat mint mikor a rusztábar kimerült vándor egy üdítő forrásnál megpihenhet, hogy belőle erejét meguítsa. E forrás, e csermely lassankint folyóvá nőtte ki magát, melynek termékenyítő habjai az ország minden vidékét elárasztják.

Egyek vagyunk hitben, reményben és szeretetben, fejünkben nincs más gondolat, szívünkben más érzelm, amelynek egyház és a hazai irányt nem adna s ezért hála legyen a mindenhatónak, ki bennünket a szent cselekedetekre egyesített; hála legyen Szent László királyunknak, kinek szelleme örökösök felültünk; hála az égben álló világosság pápájának: XIII. Leonak, ki a magyar katolikusoknak az egyesületi szervezkedést oly melegen ajánlotta; hála legyen Nagyvárad fekkölt lelkű bíborosának, kit szellemre, hazafiságra és az egyházzal való ragaszkodásra legelsőnek tisztelünk egyházfejedelmek között; hála legyen a nagyváradi káptalannak és az egyházmegyei papságnak.

Majd nagy tetszés között így folytatta:

Kéri, hogy szent vallásunkat lét és cselekvési alapnak elfagadjuk, mert ha mellőzzük a vallást, mellőzzük a szabadságot s nyomorba, szolgaságba süllyedünk.

Mirabeau szavait idézem: A keresztény nép csak az összetartásban erős, csak a békében boldog; tartások össze, az összetartásban van az erő, legyetek bátrak, de csak az ellenséggel szemben. Felajánlunk a kisebbbgye ne telenségeket a hazai és nemzetkedvőért.

Egyházunk elle ségeink pedig Szt. Ambrus püspökkel mondjuk: Nektek nincs okotok tőlünk félni, de mi sem félnünk tőletek!

Igy végzi:

Ezer és ezer sebből vérzik az ember élte s ekkor önkéntelenül és segítséget esélye feltekint a sebekkel borított szent testre a keresztfán; feltekint arra, ki értünk megőrzőnként, ki értünk tövisekkel megkoronáztatott, felismeri megint a szentet, az igazság valóságát, mely a nagyokra, a gazdagokra is kötelezettséget ró, hogy oltalma legyen a szegény, elnyomott emberiségnek; és ekkor édes vigasz szállja meg a s orgogott szíveket s hálás ajkak fakadnak az ismét szép üdvözlésre, mely egytelünk irányát is legjobban jelzi; ama szép üdvözlésre: „Dicsőítsék a Jézus Krisztus“.

A lelkes válasz után viharos éljenzés zúgott végig a terméken és csak akkor szűnt meg, midőn a dalárda rázendítette a pápa himnuszát.

A gyönyörű ének elhangzása után a dalárda is frenetikus elismerésben részesült.

Az üdvözlő táviratok.

Gróf Batthyány elnök jelentette, hogy gróf Zichy Nándor és Eszterházy Móríz levélben kimentik magukat meg nem jelenhetésükért.

Titkárnak átadja az üdvözlő sürgönyöket felolvasás végett.

Dr. Schweiger olvassa:

Tarkányi Debreczenből.

A kath. kör debreczeni tagjai lélekben örömmel vesznek részt a mai ünnepélyeken, Isten áldását kérve munkásságukra szívükből üdvözlők a körnek főmaggassága bíbornok védnökét, elnökét és az összes tagtársakat.

*
Pintér Kálmán, a budapesti kath. kör alelnöke:

A budapesti kath. kör testvéri szeretettel üdvözlő a nagyváradi kört. Isten áldása kísérje mindig nemes működésében.

*
Gyürky Ödön Budapest:

Szívem legfőbből lkesedéssel üdvözlöm a kath. kört megnyitása alkalmából. Isten áldja azokat, akik a katolikus egyleti ügy felvirágoztatásán fáradoznak.

Az ünnepély egyéb része.

Szabó László a »Tiszántul« szerkesztője ült ezután a felolvasó asztalhoz. »A második renaissance« megtette hatását.

A rutinirt, zseniális újságíró, az ügyes előadót a legnagyobb elismeréssel jutalmazta hálás hallgatósága, mely elismerés szünni alig akaró éljenekben és tapsokban nyilvánult.

Elnök indítványára a felolvasás szövegét jegyzőkönyvbe iktatják.

Palotay László egyházi elnök szép szavakban méltatja gróf Batthyány érdemeit és a kör nevében köszönetét fejezi ki azon buzgalomért, melylyel a katolikus érdekek lobogóját kezébe veite.

Indítványára úgy a Bathyány, mint a Dus László beszédét szintén jkőnyvbe igtatják, valamint Gálbory Sámuel egy megüresedett választmányi tagságra egyhangulag megválasztották.

A diszgyűlést a »Szózat« zárta be, melyet az ünneplő közönség a dalárdával együtt énekelt.

A társas vacsora.

Ott kezdjük, ahol a szokáros tudósítást végezni szokták. Czeglédy Sándor kitett magáért, olyan vacsorát talált fel, olyan bort tett a vendégek asztalára, mely dicséretére válik.

A jó bor mellett, zene mellett a magyar embernél nem szoktak elmaradni a tósztok és általában azt irhatjuk a tegnap este elhangzott pohárköszöntőkről, hogy azokból kivétel nélkül kicsilámlott az igaz hazafiság, bár felfogás tekintetében egyikkel-másikkal nem érthetünk egyet.

Batthyány emelt először poharat, éltette a legelső magyar embert, a koronás királyt és indítványozta, hogy kérjék fel Főtiszt. Fetser Antal, püspöki titkárt, hogy a Pápa Ó szentségének távirati uton fejezze ki a katolikus kör hódolatteljes tiszteletét az ünnepség alkalmából.

A tisztán katolikusokból álló társaság zugó éljenekkel fogadta el az indítványt.

Mártonffy Bogdán a hazafias egyház fejedelmét: Schlauch bíbornokot éltette, Bősörményi Géza az ünnepség legkiválóbb alakját: gr. Batthyányi Józsefet, a kör elnökét.

Batthyányi erre kérte a társaságot, hogy jövőben őt »Jósi bácsi«-nak titulazzák, ami nagy lelkesedést keltett.

Palotay László kanonok szép beszédben a »Jósi bácsi« feleségét és öz. báró Gerliczy Félixné — akik a karzaton jelen voltak — éltette nagy tetszés között.

Ragány János Palotay László kanonokért üritette poharát, akinek a kör létesítése nagy részben köszönhető.

Gyenge Béla, a kath. jogászfűság nevében beszélt, Széchenyi kanonok sikerült tosztban Dus Lászlót éltette.

Kunyhóssy János először a latin szert. káptalan tagjait, azután nagy hatást keltett beszédében Nogáll cz. püspök egészségére üritette poharát.

Batthyányi a sajtó munkásairól sem feledkezett meg és bemutatta magát mint a sajtó szerény munkását.

Brósztel Lajos káplán harcias beszéddel fejezte be a tósztok sorát és amint azt általánosan konstatalták, nagy hatással.

Tizenkét óra felé a vendégek egyrésze eltávozott, azonban a zöme még kedélyes hangulatban folytatta a Stark Gyula ügyes rendezése folytán rendkívül sikerült mulatságot.

Beszámoló a jótékonyaságról.

— Közgyűlés —

A »Biharmegyesi és nagyváradi jótékony nőegylet« tegnap, vasárnap délután 3 órakor a Fekete-Sas nagytermében öz. báró Gerliczy Félixné elnöklelte alatt tartotta meg évi rendes közgyűlését.

A titkári jelentés kegyelettel emlékezik meg az egylet két kiváló halottjáról: dr. Sipos Árpádnéről és dr. Hoványi Gyulánról, kiknek érdemeit jegyzőkönyvileg kívánja megörökíteni.

Attér azután az egyesület anyagi helyzetére, tagjainak számára és felemlíti a múlt évben elhunyt néh. br. Gerliczy Félix 2000 forintos alapítványát. Az 1895. évben 1000 frot költött az egylet a nyomor enyhítésére.

Az Erzsébet-árvaházba újonnan két árva gyermeket vettek fel, s ezen felvétellel a létszám teljesen be van töltve.

A jelentés további folyamán dr. Mártonffy Bogdán titkár szép szavakban méltatja öz. báró Gerliczy Félixné elnök és Grunwald Henrikné alelnök érdemeit, kiknek fáradozatlan buzgalomuk által sikerült egy jótékonycélu sorsjáték engedélyezését kieszközölni.

E nemes buzgalomukért a közgyűlés jegyzőkönyvileg szavazott köszönetet.

A titkári jelentés után Mezey Mihály pénztáros jelentése a többek között a sorsjáték eredményéről számol be, mely szerint a **tiszta nyereség 3000 forint.**

A jelentés be nem folyt tagdíjak czimén körülbelül 2000 frot említ fel; ezen tételnél

Ritók Zsigmondné tett kérdést a be nem hajthatás okáról.

Az elmúlt években oly nagy port vert apácza-kérdés epilógusa ez, akkor ugyanis, a pénztáros

magyarázata szerint, az aláírási ivatek a minisztériumhoz terjesztették fel, a honnan máig sem tudták azokat visszakapni, a sürgetés daczára sem, és így az aláírók közül sokan megtagadták a fizetést.

A kis incidens után a felügyelő bizottság jelentése folytán úgy a pénztárosnak, mint a felügyelő bizottságnak megadták a felmentvényt.

Elnök végül bejelentette a három új választmányi tag: Schwarcz Gézáné, Fabriczius Dezsőné és Géczy Lajosné megválasztását, mit a közgyűlés tudomásul vett.

Több tárgy nem lévén, az ülés véget ért.

A Szigligeti-társaság tisztújító közgyűlése.

— április 20.

A Szigligeti-társaság tegnap, vasárnap délelőtt tartotta meg évi rendes közgyűlését.

A gyűlést Rádli Ödön elnök nyitotta meg, fölkérve Hegyessy Márton, Potássy János és Rácz Mihály tagokat a múlt ülés jegyzőkönyvének a hitelesítésére, K. Nagy Sándor főtitkárt pedig a jegyzőkönyv vezetésére.

Rádli Ödön elnök indítványára a közgyűlés a nyomtatásban amugy is meglevő évi jelentést felolvasottnak tekinti.

Dr. Adorján Ármin, titkár fölolvassa a számvizsgáló bizottság jelentését, melynek mérleg-számlája alapján Láng József pénztárosnak a szokott óvások mellett megadták a felmentvényt. A költségelirányzatot a közgyűlés minden tételével együtt elfogadták.

A Szigligeti társaság, mint minden évben, úgy az idén is irodalmi pályázatot nyit: egy, a társadalmi tudományok köréből vett, s egy szépirodalmi tárgyú pályamunkára. A pályadíjakat 200—200 koronában állapította meg a közgyűlés.

Az alapszabályok módosítására vonatkozó tervezetnek különösen két pontja keltett élnkebb vitát.

Lovassy Andor a szerzői tulajdonjog megsértését látja egyik paragrafusban, s kéri annak olyatén változtatását, mely szerint a szerző felolvasását közlés végett a helybeli lapoknak leadhassa.

Dr. Várady Zsigmond és K. Nagy Sándor főtitkár a tervezet mellett foglaltak állást.

A vitának végre az elnök, illetve a titkár vett véget, olyan módosítást ajánlva, hogy a fölolvások műveiket a felolvasás után legközelebb 8 nap alatt tartoznak beadni az irattárba.

A másik vitát a tagság megszűnésének kérdése képezte.

Dr. Hoványi Gyula szólalt föl először, megvilágítva a kihágás és vétség jogi természetét, melynél fogva ezek sok esetben aligha adhatnak okot a kizárára. Dr. Várady Zsigmond szerint komikus színben tűnik föl a paragrafus stilizálásáról jogbölcsészeti fogalmak szerint vitakozni; ő a »megszégyenítő büncselekmény« kifejezést tartja megfelelőnek.

Az élénk disszertációt, melybe még Hegyessy Márton is belevegyült, végre dr. Berkovits Miklós javaslata, mely az elnök helyesléssel találkozott, oldotta meg, melynek értelmében a *társadalmi felfogás szerint megbélyegző büncselekmény* illetve elmarasztalás képezheti a kizárási alapját.

A kisebb, nagyobb szövegváltozáson átment alapszabályokat a miniszterhez bemutatják.

Ezután következett a tisztújítás, mely Széchenyi Jenő kanonok körelnöksége alatt következő eredménnyel folyt le.

Széchenyi Jenő kanonok elfoglalva az elnöki széket, a Társaság elnökéül ismét Rádli Ödön volt elnököt ajánlja, mit a közgyűlés egyhangu lelkesedéssel fogadott.

Ezután Rádli Ödön elnök előterjesztésére a közgyűlés a volt tisztviselői kart s a választmányt egyhangulag újra megválasztotta.

Sal Ferencz kir. tanácsost, a város jubiláns polgármesterét elnök ajánlatára a közgyűlés zugó helyeslése közepett a Szigligeti-Társaság tiszteletbeli tagjául választották.

Náményi Lajos harmas indítványát, mely szerint a Szigligeti-Társaság a milleniumot diszkyűléssel ünnepelje meg, testületileg vegyen részt a Te deumban s írassa meg Biharvármegye és Nagyvárad monografiáját, Lovassy Andor és K. Nagy Sándor jól megokolt ellenzésére a közgyűlés eljettette.

Ezzel az ülés véget ért.

A n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlom a tavaszi idényre, általában elismert szőlő árak mellett **csakis elsőrendű gyárakból** beszerzett

kalap-, czipő- és uri-divat
nagy raktáramat.

LEITNER LAZÁR

Nagyvárad, Zöldfa-utca, Zöldfa-szállóval szemben.
TELEPHON. Alapított 1878.

Pável Mihály — Szabó János

— Glosszák a két körlevélre. —

Nagyvárad, április 18.

Az első, már t i Pável Mihály „kegyelmes ur“, valóságos belső titkos tanácsos s e mellett még nagyváradai görög katolikus püspök, élvezője egy nagy dominium jövedelmének, a mely dominiumot 1777-ben Mária Terézia szakított ki a római katolikus püspökség dominiumából. Ez a dominium sok, igen sok ezer forint jövedelmet juttat Pável püspök zsebébe, amelyből — elismeréssel regisztráljuk — fejedelmi bőkezűséggel juttat kulturális czélokra is, különösen olyan kulturális czélokra, amikkel fajának szellemi erejét emelheti. Milyen irányban? Volt alkalmunk tapasztalásból meggyőződni róla, mikor a belényesi gimnázium szelleme valami vásott gyerekek duhajkodásában megnyilatkozott néhány év előtt a magyar nemzeti lobogó ellen.

De hagyjuk a régi sebeket. A Pituk-féle eset alkalmából Pável Mihály püspök, a kegyelmes ur, a magyar király valóságos belső titkos tanácsosa felülemelte magát minden gyanun hazafiasság tekintetében.

Azóta élt esendben, rendben. A becsületes magyar hiszékenység paizst emelt a kegyelmes ur, a valóságos belső titkos tanácsos feje fölé, nehogy valami ázsiai vad magyar gyanakodásának nyíla megsebezze.

Oh! Pável püspök ur, a kegyelmes, belső titkos tanácsos kifogástalan magyar hazafi. Komisz fráter, aki nem hiszi, vak, aki nem látja.

Jól van. A többit megmondjuk néhány sorról alább.

* * *

A „HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ“ TÁRCZÁJA.

Az én koszorúm.

— Bolóni Sándor sírjára —

Elszorul a szívem . . . Az élet hajzában
Pillanatra leköt a szörnyű döbberet;
Mi ez? Egy jó barát bukott ki mellőlem,
— Pajtás! Isten veled!

De — miért búcsúzzam? Válaszuk nem örök,
A sír, mely rám is vár, csak ajtó, átmenet —
S erős hitem mondja: hogy én még túl azon,
— Találkozom veled!

Rácz Mihály.

„Soror Magdolna.“

— A „Hétfői Értesítő“ eredeti tárczája. Irta: Marzi. —

A kis kápolna ezüst csengésű harangja esteli misére hívja össze a csendes-ház ascetalekű lakóit. A széles márvány-padozatu tornác lassankint megnépesül az egymás mellé párosan csatlakozó nővérektől, s mikor a sűrű egymás-utánban sorakozó ajtók egyikéből kilép a madonna-arczu fejedelmű, felhangzik a „Laudetur“ egyhangú szá-

Szabó János is görög katolikus püspök. Papi ember, a szó legteljesebb értelmében. Komoly, finnepélyes, telve megnyerő papi alázattal. Ilyen volt, mikor itt rektorokodott a szemináriumban; ilyen most is, mint szamos-ujvári püspök. A derék férfi nem valóságos belső titkos tanácsos, még nem is kegyelmes ur, csak egyszerűen méltóságos. Dominiuma sinces; mindössze néhány ezer forintja a kormánytól. Am azért magyar hazafisága soha se jött kérdés alá, soha se volt meggyanúsítva. Alkalomadtán mindig kimutatta, hogy ámbár eredetét soha meg nem tagadta s egyházának lelkes szolgája: tudja imádni ezt a földet, melyen született, melyen bölcsője ringott, mely egykoron — adja Isten minél később — hamvainak pihenő helyet ad.

* * *

Mindezt jónak láttuk elmondani most, mikor a két főpap millenáris körlevelét végig olvastuk a „S z a b a d s á g“ ápril 17-iki, pénteki számában.

Milyen két körlevél ez!

Az egyik, a Szabó Jánosé, lendületes, hazafias, melyet örömprepő szívvvel olvashat bárki. Elrendeli papjainak, hogy szent beszédet tartsanak, s abban elő kell adni a millenium megünneplésének fontosságát, hirdetni a tántoríthatlan hitet, a trón iránti hűséget, a haza iránti őszinte és odaadó szeretetet.

A másik, a Pável Mihály kegyelmes uré, a valóságos belső titkos tanácsosé egy száraz, színtelen, minden emelkedettséget, stílisztikát nélkülöző falragasz-hangon tartott semmiség. Aki kíváncsi rá, olvassa el. Hazaszeretetről, király, nemzet iránti hűségről nincs abban egy szó. Még a „haza“ szót is kerüli. Sívár egy főpásztori szöveg, sívárabb, mint a Sahara sivatagja, mert azon vannak itt-ott mégis oázisok.

A miniszterre, a püspökök konferenciájára hivatkozva elrendeli a misét, s hogy a növendékek imádkozzanak és hogy fát kell ültetni.

Valamint rendelem azt is — úgy mond a kegyelmes ur, a valóságos belső titkos tanácsos — hogy ezen millenáris ünnepé-

lyességek emlékeztére a Nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium folyó évi márczius 22-én 704 eln. sz. a. kelt leiratához képest tartós életű fak, u. m. tölgyek szilfák sat ültessenek, melyek helyett a mi hiveinkre nézve czélszerűbb, ha különböző faju és tartós életű gyümölcsfák fognak ültetgetni.

Igy végződik a kegyelmes ur, a valóságos belső titkos tanácsos püspök körlevele. Csodáljuk, hogy így nem végezte: szilvfát ültessetek, mert annak a gyümölcséből — sok és jó pálinkát nyerhetünk.

Kegyelmes ur! valóságos belső titkos tanácsosa az apostoli magyar királynak! Nagyon, de nagyon rossz a pennája a millenáris körleveléből ítélve.

Az a penna nem adott hangot a magyar hazafiságnak, a hazaszeretnek, pedig a dominium jövedelméért lehetne szeretni ezt a magyar hazát s hiveire is ráférne — ha nem mindre is — egy kis buzdítás.

* * *

Befejezzük ezt a futtában irt cikket Bunyitay Vincze, kiválóan hazafias történetírónk „Biharvármegye oláhjai és a vallásunio“ című könyvének eme soraival:

„ . . . Biharvármegyében az uniót Várad püspökeinek gondja és szeretetének melege termékenyítette meg; hogy az a föld, melyen a nagyváradai göröggyéjsült püspökség áll: Szent László magyar király öröksége; az a hon, melyben a biharmegyei oláhok hazát találtak: Magyarország.“

Igy Bunyitay.

A biharmegyei oláhok püspöke, Pável kegyelmes ur, a magyar király belső titkos tanácsosa nekünk nagyon színtelen magyar hazafinak tűnt fel az ő millenáris körlevelében, hát azért mondtuk el a mi hazafias megjegyzéseinket.

Vettük magunknak ezt a kis erkölcsi bátorságot, ha mindjárt megapprehendálnak és reánk: ő és akik hazafiságát oly nagyra tartották s tartják.

G - i.

zata, s esendes némaságban megindul a menet a hosszú folyosón. A tornác végén kiválik közülök egy fiatal nővér, hogy öregebb társnői előtt illő tisztelettel megnyissa a nehéz portát; puha kezecskéjével megfogja az otromba rez-kilincset, s nekidült háttal igyekszik kitárni a vaskeresztes ajtót s mikor nagy erőfeszítéssel sikerült azt félig kinyitni, ijedve bocsátja el a nagy zajjal ismét becsapódó ajtót s dobogó szívvvel szalad vissza társnőjéhez.

Az apáczák félénkebb része ijedten megáll, a bátrabbak pedig az ijedelem okát sietnek kutatni.

A kinyitott vasajtó háta mögül egy félig meztelen nő alakja tűnik elő; korom-fekete dúshajzata szétzilálva borítja be fedetlen kebelét, arcját a karjai között görcsösen szorongatott rongycsomó közé igyekszik elrejtetni. A fejedelmű letérdel az alak mellé, széthuzza a nő arcját eltakaró rongyokat, majd hirtelen felszökkenve szívet-fagyasztó, szemrehányó szavakkal szólítja meg:

Magdolna, te vagy?!

* * *

A csendes ház szomorú lakói között egyedül Soror Magdolna volt mindig vidám; pajzán kacajával egész nap betöltötte a sívár termeket s a hosszú ebédelőben a rövid étkezés alatt csak az ő szava hallatszott. Mindig korholták társnői vidámsága miatt, mely egy cseppet sem illett a komor épület tisztes magányához; de azért mindnyájan szerették.

Ő volt a zárda pacstirtája; s ő volt a kis kápolna egyedüli sopránja. Mikor a misék alatt felhangzott aranycsengésű hangja, a mennyei seraphok dicső kardalát élvezték az áhitatos lelkű nővérek; s az istentisztelet elvégeztével hozzájárultak a kedves testvérek, élükön főnöknőjükkel, hogy leröjják előtte gyönyörű énekéért a mindennapi adót: a testvéri csókot.

A nővérek mindegyike jól érezte, hogy Magdolna testvér nem közéjük való; heves temperamentuma sehogy sem illett össze a csendes zárda néma magányával, s félve várták a pillanatot, midőn a kis pacstirta a kalitka nyitott ajtaján a szabadba röptül, megúnvá örökös fogságát.

A leány maga is félt a percztől, midőn szilaj vére felpezsdül s megsugja neki azt, a mit maga is jól tudott, hogy nem apáczának való. Régen mesélget neki a szíve a külvilág dicső ábrándjáról és ideál-képen lebegett előtte az élet, a csalfa ábránd a maga gyönyöreivel, mert eddig csak gyönyörrel álmodozott s az élet hátteréről még nem volt semmi tudomása.

S ábrándjai között egyszer csak megjelent a vélt megváltó. Csalfa szemével oly epesztően tudott hivogatni, piros ajka édes csókokat kínált s hízlgő, epedő, majd fenyegető sorai lenyűgöző bilincsként hatottak az ártatlan szüz hevesen dobogó szívére.

A kertre nyíló ablakból látta meg először a leány a deli ifjút; majd látta mindennap s szün-

A legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás, mindennemű szoba-padló és parket mázoknak, olajfesték, kocsi-mázak, valamint műfestékeknek és azokhoz szükséges kellékeknek **egyedül**

BERKES BERTALAN

kizárólagos festékkereskedésében,
Nagyváradon, Zöldfa-utca 33.

A kiállítás előtt.

— Megfontolásra érdemes indítvány. —

Nagyvárad, április 19.

Minden tulás nélkül, bátran nevezhetjük Nagyváradot, az »egyletek« városának. A vidéki nagyobb városok közül talán egynek sincs annyi egyesülete, annyi jótékonyági és mulattató intézménye, mint éppen nekünk; hogy aztán hátrul-e valami haszon, vagy előny a lefizetett tagsági díjak fejében a nagyszámu tagokra, az már más kérdés.

A közeledő milleniumi ünnepélyen, hazánk ez öröm-ünnepén részt szeretne venni a haza minden egyes polgára, de, sajnos, ezen nemes törekvésében sokat megakadályoz az anyagi áldozatoktól való félelem.

S hogy ezen félelem jogosult, nem kell bővebben kifejtenünk.

Más vidéki városokban már intézkedtek a polgárok tagdíjaiból fentartott körök, hogy a kisebb hivatalnokok, és a szegényebb honoratiorok családjának módot nyujtsanak arra, hogy a nemzeti ünnepélyen nagyobb tömegben és így sokkal olcsóbb és jutányosabb módon részt vehessenek. Debreczenben a »Gönczy«-egylet nyujt tagjainak ily kedvezményt, úgy hogy egyes embernek a fővárosba való felmenetele, s ott egy hétig való időzése alig kerül többé, mint 20—25 frtba, bele értve ez összegbe minden költséget, mely egy heti eltartásra szükséges, s természetesen beleértve a kiállítási belépő jegyet is.

Azt hisszük, egy hét teljesen elég a kiállítás megtekintésére, s az érte kiadott összeg nem olyan nagy, hogy szívesen ne vállalkoznának a szegényebb egyleti tagok a tömegesebb csatlakozásra.

A debreczeni »Gönczy«-egylet már tavaly is rendezett ilyfajta kirándulást, s úgy az egylet, mely a vállalkozás által tagjainak számában nagyot nőtt, mint a tagok meg voltak elégedve az eredménnyel.

Vajjon nem lehetne-e a mi városunkban is ezt a példát követni? Mi hiányzik? Annyi egyesület közül nem vállalkoznék erre egy sem?

Különbén még most sem késő, hiszen a nyári szünetnél előbb úgy se lehetne szervezni tömegesebb felrándulást, s mi nagyon szeretnők, ha hangunk több volna a pusztában elhangzó üres szózatnál, s egy életre való egyesület kezébe venné e megpendített eszmét.

Egyleti tag.

telen. A mise alatt szivből jövő éneke egyszerre csak megakadt; reá gondolt s ártatlan lelke nem tudott a látománytól többé megmenekülni; nem tartotta többé magát méltónak a szűz-anjához könyörögni.

Vidámsága napról-napra fogyott, s csakhamar ő lett társnői között a legcsendesebb, a legkomorabb.

A nővérek könyező szemekkel nézték a testvért, tudták már jól, hogy a kis pacsirta lelkét elfogta a szabadság vágya; s mikor egy nap a szűzies fészket üresen lelték, mikor a kis kápolna tiszta falai nem verték vissza a csengő dallamokat, fájó szívvél, s hulló könyárral szemükben temették el azt, aki számukra örökre meghalt.

A fogságból kiszabadult kis madár élvezte szabadságát, élvezte az életet, fenéig üritette a gyönyörök poharát, s csak mikor az utolsó cseppekhez ért, érzett ürmöt az örömben. Ragyogó szépsége, elbájoló kedvessége minden elképzelhető gyönyört juttatott a kedves leánynak, a mindenképp körülrajongott »Soror«-nak.

A pohár kiürült, és eszméletéhez tért az anya. Megundorodott az élettől, megutálta önmagát, s visszavágyakozott a csendes boldogságba, melyet egykor örült lélekkel eldobott magától.

Meghalni vágyott szeretett testvérei körében, megpihenni a csendes kápolna hűvös rejtékében a többiek között, kikhez méltatlanná önmaga tette magát. Levette a cifra, undorító gyönyörökhöz szokott ruháját, kisdud gyermekét ölére szorítva megindult a sötét utakon, s ment öntudatlanul, maga sem tudta hová!

A néma csendhez szokott zárdában ismeret-

Egy korszerű kiállítás hely!

E cég megkülönböztetett bizalmat és támogatást érdemel

Kárpáty Miklós
Elegans női és uri divaláruházában
Zöldfa-utca. NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca.
Várad és megyénkől s merő nyilatkozatok igazolják E cég dicsérő és szolid kiszolgálását.

Allj elő város!

Nagyvárad, április 18.

(—) Pár hóval azelőtt, amikor az igazságügyminiszter tudomására hozta Nagyvárad-város közönségének, hogy végrevalóhára igazságügyi palotát épített Nagyváradon, jól eső örömmel mondtuk: hála istennek, a városnak most az egyszer nem tették nyakára a kést, hogy fizessen, mert máskülönbén oda adják az igazságügyi palotát Püspökinek, vagy Száldobágnak, vagy tudja Isten, melyik vidéki városnak.

A sarokba-szorítás ezen módját nem gyakorolhatván most az egyszer az igazságügyminiszter, vagy talán a kormány; nem állott elő olyan követeléssel, hogy az építési költség bizonyos hányadát fizessük meg.

Most aztán kitűnik, hogy örömmünk igen korai volt. Ha azt akarjuk, hogy az igazságügyi palota felépüljön, hát nyissuk meg erszönyünket. Ezt üzenté egy levélben az igazságügyér. Nem kell sok, csak bagatell 10 ezer forint. Ezt pedig azért kéri a miniszter, mivel a városnak nem levén általános csatornázása, a város közönsége nem engedhette meg, hogy az építendő igazságügyi palota illemhelyei az utcai csatornával összeköttetésbe hozassanak s így az építkezés többé kerül, mivel később — ha az általános csatornázás valamikor el fog készülni — átalakítás válik szükségessé.

A miniszter elég jól indokol, különösen ha felemlítjük, hogy a tizezer forint fizetését annyival inkább méltányosnak tartja, mivel az építendő igazságügyi palota tel-

kéből néhány méter terület a város részére átengedtetik.

Bármilyen jól indokoljon is azonban a miniszter, egy percig sem habozunk kijelenteni, hogy követelése, vagy akár kérelme Nagyvárad városával szemben legalább is méltánytalan, ha ugyan nem absurdum.

Az igazságszolgáltatás állami feladat. Ha állami feladat, hát lássa el az állam a saját költségén mindazt, ami ahhoz szükséges. Építsen számára megfelelő helyiséget a saját pénzén, de ne szorítson bennünket, hogy járuljunk hozzá.

Ha rajtunk állott volna, mi a királyi tábla ide helyezéséért se árverelünk olyan vehemenciával, mint ezt annak idejében a városatyák tettek. Még a posta-palotára sem szavaztunk volna meg huszötezer forintot, ha mindjárt Debreczent boldogítja is vele az illető miniszter.

Ha ennek a szegény Nagyváradnak minden egyes hivatalt pénzen kell megvásárolni, akkor egyebet se tegyünk, mint mindig csak fizessünk az államnak.

Építettünk nagy lovassági laktanyát, melynek befektetett tőkéje után a kamatokat nem kapjuk meg, különösen ha a fenntartási költségeket figyelembe vesszük; építettünk nem sokára tűzérési laktanyát, melyre ismét rá fogunk fizetni derekasan.

Hogy ilyen körülmények között a saját kulturális és egyéb céljainkat képtelenek leszünk előmozdítani, hát mit bánja azt egyik-másik miniszter ur.

Iskoláink olyan helyiségekben vannak, amelyek szegényünkre válnak; városházunk nincs, színházunk nincs, csatornázásunk nincs s mi ahelyett, hogy ezeket létesítsenek, építsünk kaszárnyákat, teljesítsük a kormánynak mindenféle kérelmét, követelését; annak a kormánynak mely Nagyvárad városával szemben a lehető legmosztóbb viselkedést tanusította mindig.

Legyen vége már egyszer az ilyenfajta gazdálkodásnak. Mondjuk meg a kormánynak, hogy mi ugyan sem most, empedig jövőre nem vagyunk hajlandók olyan célokra pénzt adni, amelyeknek megvalósítása állami feladatot képez.

aki cinikus mosolylyal szemléli a rothadást s nem igyekszik megakadályozni azt.

Érzem Zola bánatát, megvetését, hallom feddését, átkait.

Megbotránkozom a »Félszüzek« írója nem törődésén, kaczáján, sőt élvezetén ez erkölcselenségek látára, mintha az író maga is résztvenne az orgiákon, fűrődnek a piszkos habokban. Egy örült kaczája ez, gyilkolása közben. Egy kis társadalom flirtezik. Hahaha, hihhi, milyen mulatságos az, s mennyire érdekes. Jól mulatnak, távol van tőlük az anyagi gond, de vágy, szenvedély, érzékiség — észbontó szépségű kívánatos félszüzek, hajlongó, udvarias, szenvedő érzéki férfiak mindenütt. Tüzes szemek, izgató testen s áruba bocsátott testek a pompázó szalonban.

Elovasom Prevost Marcel »Félszüzek« című művét végig s a csodálkozás jeleit palástolni nem tudom, egy pszichológus ő, ki a nő lelkébe belelát, s ebből titkos vágyait kiolvassa, mint az olvasó a papírról a nagy betűket; női nagy jellemfestő ő, s megállunk percenkig gondolkozni: vajjon a mély gondolkodót bámuljuk-e inkább, mint a rajzoló. Alapos ismerője a testnek, festője a női bájoknak s tanulmányozója az idegrendszernek s az izom-erőnek.

Elragadóan festi a nemesnek s tisztának hatalmát, melyben s mely által a könnyelmű, gondtalan ujjászületik és a női szemérem diadalát, meg a nagy lelkierőt, mely ellenáll a kis flirtező társadalom miazmáinak. Vonzóan

len zaj honol, a futkosó nővérek kipirult arca titkot rejteget. A házi gyógytár széles ajtaja nyitva áll; s a nyitott szekrény előtt a fejedelmű osztogat hátk parancsokat. A zárdának betege van.

Soror Magdolna jött vissza kedves testvéreirekhez meghalni, s kicsiny csemetéjének szerető anyákat szerezni. A nővérek szivből jövő igyekezettel ápolják az anyát, s dédelgetik az új nővérkét. Az anya lázalmában irtóztató dolgokat emleget, nevetket kiált; majd felülve a puha párnák között, réveteg szemmel keres valamit, s ha testvéreinek karjai között megpillantja a feléje mosolygó anyagi arcot, visszamosolyog reá s aztán erőtellenül hanyatlik vissza...

A zárdában temetés van, a sűrű fátyolba öltözött nővérek körülállják a keskeny koporsót. A tömjén illata megtisztítja az elhunytat a földi bűnöktől, elhangzik a gyászima utolsó akkordja is, s a pislogó gyertyák halvány fényénél örök nyugalomra viszik a testvért: Soror Magdolnát.

Még egyszer a »félszüzek«-ről.

— A »Hétfoi Értesítő« eredeti tárczája. —

Írta: **Grósz Rezső.**

Olvasom Zolát s előttem áll egy magas sarku csizmás ember, ki a szemétdombot rugdossa; búzárád felénk a megbolygatott hulladékokból s mi menekszünk ez undorító helytől. Helytelenül cselekszik-e ez az ember? Nem! A dögleletes, undorító ellen kel ki s ennek megszüntetésére az egész társadalmat hívja fel; olvasom a »Félszüzeket«, szemétdombot ismét látok, mellette egy embert,

Am építtesse fel az igazságügyminiszter az igazságügyi palotát a saját budget-je terhére, de ne kívánja tőlünk, hogy mi bármily csekély összeggel is hozzájáruljunk.

Mondjuk meg ezt neki és tartsuk meg jövőre elv gyanánt. Mondjuk meg neki és a kormánynak, hogy van nekünk sok humanisztikus és kulturális irányu teendőnk, melyekre filléreinket fordíthatjuk; mondjuk meg, hogy évtizedek hosszú során gyűjtöttük azon összeget, a melyen árvaházat építettünk, de mivel a gyűjtött összeg jó nagy részét beépítettük, ez idő szerint alig leszünk képesek azt pár árva felvételével megnyitni, holott árváink feles számmal vannak elzüllobben; mondjuk meg, hogy a borzasztó mérvű gyermek-halandság megakadályozására egy „gyermek-kórház“-at kellene építtetnünk s bár hosszú idő óta gyűjtjük rá a pénzt, még nem valánk képesek annyit összehozni, hogy humanisztikus tervünket megvalósíthassuk; mondjuk meg, hogy égető szükségünk van lelecezházra, mert százával pusztulnak az elhagyott gyermekek, akiket megmenthetnénk a társadalomnak, a hasznos munkának, a magyar hazának; mondjuk meg, miszerint Nagyvárad szegény s nem telik idője — csak ha megerőlteti magát és más céljától vonja el — hogy állami célokat pénzzel támogasson.

Végünk állami teendőt így is eleget, anélkül, hogy akár a város, akár tisztviselőink a legkisebb hasznát látnák.

Legyünk őszinték már egyszer s valljuk be — szegénységünket.

A jövő század zenéje.

— A „Hétfoi Értesítő“ számára írta: **Georgius.** —

Hölgyek és urak, kik a zenének bármelyik fajtát kultiváltok, le vagytok pipálva. Igen le — még pedig pipa nélkül én általam.

Már régen elhatároztam magamban, hogy nagynevű, híres ember leszek. Az igaz, hogy az elhatározás nem valami nagy fejtevésembe került, de a mód, az eszköz, a melylyel feltűnnei akartam, hogy én is irigylt és csodált ember lehessen, mondom: a mód, az eszköz megtalálása nagyon nehezen ment.

De azért végre is megtaláltam, és nem is restellem bevallani, hogy egészen úgy véletlenül.

festi az igaz szerelem purgatoriumát, a mely az állatiasan szeretkezőt emberré teszi, de a szenvedélytől elvakított Julien — bár javulást ígér, dolgozni, az erény útjára visszatérni akar — bűnhődik. Rajzolja a könnyelműek, erkölcsnélküliek szövetkezését a házasságban (Lestrangle és Jaqueline) s az erkölcstelen conductiokat, és egyszersmind a rokonlelkek összetalálkozását.

Maud hű festése, ecsetelése az esengő vágyaknak, a túlfeszített érzékiségnek és a hatalmas szenvedélynek, mely érzetknél is erősebb a szüzesség, e női feltett kincs védelme s a tátongy mélység előtti visszahökkenés, melybe ugrani szeretnének az esztelenek. Átengedése a legnagyobb veszélynek, de a fárasztó izgalmak s az általános gyöngeségnek s ennek veszélyei dacára is megtartott lelki erő s kétségbeejtő tiltakozás. E nő, ki forróvívi szeretkezés utáni sóvárgás s az érzékiség hatalmába jutott egyénisége dacára is, mintha igazat adna azoknak az öreg tudósoknak, kik nem a szerelemnek tulajdonítják a legnagyobb varázserejét.

A gazdasággal járó, anyagi gondoktól ment élet, fény, pompa, keleti kényelem, uralomvágy érzete felülmulja a szerelmet is. Inkább válsztja a gazdag Maxime-t, ki gondtalanná teszi életét, mint szerelmét, a szegény Julient. Egy — az életből ellesett tragikum ez: feláldozni az igaz szerelmet a gazdagságnak s az erkölcstelenségnek posványába süllyedni azután, mint tette volna Maud

Hogy célt érhessek, mindenekelőtt abban állapodtam meg, hogy a zeneművészet terén fogom keresni a halhatatlanságot és a dicsőséget.

De hogyan? Ez volt a főkérdés.

Népdalokat írjak?
Nem; ezt nem tehetem, mert ha én elírom a Hamza-arczu Beleznay elől az édes-bús nótákat, akkor mit fog megírni ő.

Nem, nem bántom a népdalokat, hadd arassa velük a babérokat ezután is Beleznay Antal.

Hegedűt tanuljak? Czigánynak való.

Zongorát? Ehhez nem elég nyurgák az ujjaim.

A czimbalom fárasztó.

Trombita csehnék való.

Fuvola paraszt hangszer.

A harmonika kocsis-muzsika.

Verkli a bénákat illeti.

A gitárhoz csak Julcsa ért.

Tambura a szerbeket lelkesíti.

Szóval, minden fajtájú zenei eszközön próbát tettem és arra a meggyőződésre jutottam, hogy legjobban értek a drombhoz... De miután ezzel a zenei eszközzel nem igen lehet elérni nagy sikereket, tehát ezt is eldobtam magamtól.

Már kétségbe voltam esve jövődöbeli nagyságom felől, a midőn egyszer egy csendes, harmatos reggelen fülbetörő — nem mászó — hang rohanta meg hallóérzekeimet.

Hála legyen érte Földiák Lajosnak!...

Hol volt eddig az én hallásom, hogy ezt a hangot észre nem vettem? Ezt a szemrehányást tettem magamnak.

Végre megtaláltam az eszközt halhatatlanságom biztosítására; igen: jelentem szívrepesztő örömmel, hogy én egy olyan zenekart fogok összeállítani, melyért a katonabandát megüti a guta. Mert ha majd én fogok sítahangversenyeket rendezni, annak a melódiai mellett nem csak a Fekete-Sasban, de Száldobágyon, Szt.-Jánoson, Püspökiben és Szent-Mártonban is sétálhatnak.

De hagyjuk el a személyeskedést, mert száz szónak is egy a vége, és ez az egy az, hogy lepipáltam minden muzsikát és minden muzsikust.

Szegény Jozsa, de jól tette, hogy elvitte az ő érzelmes hegedűjét az „alföld“-re mert ezután oda volna ugy is a „tekintély“.

Milyen tisztelt zeneértő és nem értő közönség. Van szerencsém muzsikális tudomásukra hozni, hogy feltaláltam a gőzmuzsikát.

Ne zavarják az öszhangot; ne neevessenek és ne vessenek meg.

Az eszmét, mint már volt szerencsém említeni, egy, a fülembé döngött hang bömbölése adta meg és a páratlan hang, ki találja ki, hogy honnét származott? Ne törjék, kérem, a fejüket, ugy sem találják el; inkább megmondom én.

A „Hunyadi-malom“ dudájából, áldassék érte Földiák Lajos, aki Nagyváradot a fővárosi színpontonra akarja emelni...

is Juliennel, ha az erdei jelenet elmarad. De egy lélektanilag okadatolhatlan hibát követ el a szerző midőn lehetetleníti Maudnak Maxime-el való házasságra lépését. Maud, a ki a kitűzött célt már elérte egyszerre visszalép; nem megy férjhez Maxime-hoz, ki pedig megbocsátotta volna Juliennel való szeretkezésével elvette volna e csodálatra méltó imáandó nőt, kit annyira szeret. Megtagadja azt az egyéni vonást, (a gazdagság utáni törekvést), tehát önmagát, mely fájdalom az egész társadalom karakterizikója. Karakterét megtagadva tönkre teszi magát. Itt kezdődik a bukás, hozzájárul ehhez a bosszu is s metresse lesz Ááronnak. Bukásával maga után rántja szerelmét: Julient is, ki öngyilkossá lesz.

Maxime festésével, csakhogy Julien előnyös vonásait hatékonyabban kiemelhesse, a szerző negligál egy társadalmi felfogást, mely tulmegy a poetika licentia által nyújtott szabadalmon; hiedelmet követel a szerző magának, holott még a valószínűség látszatát sem érdemli ki. Együgyűséget tulajdonít egy százados családfával bíró arisztokratának, a fiatal katonának s tüztisztiztnek, mind csak azért, mert erkölce, jelleme tiszta s undorodik e flirtező csoporttól. A szerző szinte neveltségig megy, mikor Maxime-t kopott, régi divatu ruhába bujtatja.

Én elítélem Prevost Marcelnek tulzásait, megbocsátom naturalizmusát s bámulom megfigyelő képességét s jellemfestését.

Én e hang felfedezése után a következőket határoztam el:

Fel fogok állítani minden gyárban és gőzmalomban egy-egy fúvó-hangszert, és én azokat gőzzel fuvattatom. És mikor az igen tisztelt gépész és fűtő urak már eléggé be lesznek gyakorolva a billentyűk kezelésébe, akkor ki fogom osztani közöttük a partitúrákat, ugyani:

A „Hunyadi“ és „László“-malmok fogják kettősbe játszani a „Hunyadi László“-t és a „Ne sirj ne sirj Konda Samu“ kezdetű búsmagyar nótát.

A Moskovits, Berger, Heller és Löblé gyárak pedig kvártetben adják elő a „Ritka buza, ritka árpa, ritka rozsa“ kezdetű népdalt és tekintettel a nevezett gyárakban alkalmazott munkások nemzetközi érzelmeire, a „Búsul a lengyel“-t is.

Betanítottam a Marsellaist, a gyári munkaszünetek és sztrájkok alkalmára és hogy kifogást ne tehesenek ellene, íj. Rimler rendőrkapitány urat kérem fel a dirigálásra.

És meg kell hogy tanuljanak néhány gyászindulót, mert minő lélekemelő lesz az, ha egy-egy öngyilkos gyár- vagy malom-igazgató temetésekor az összes gyárak hangszerei el fogják siratni az érdeműs férfiakat.

A vezénylő karmester a Rimánóczy-fürdő gépésze lesz, ki villanyösszeköttetéssel a fürdőház tetejéről a a villamos reflektor használatával mellett fogja dirigálni a jövő század zenekarát.

De addig is, míg ezt a legújabb zenekart teljesen szervezni fogom, teljes tisztelettel kérem a „Hunyadi“-malom tekintetes igazgatóját, hogy auna a ma még egyedüli gőzdudának fülbemáshoz hangját pár fokkal emeltetni ne terheltessek. Hadd élvezzenek azok a jó katonavárosi tisztos polgárok egy kevés ingyen dudaszót; ugy sem lehet tudni, meddig élvezhetik.

A tekintetes kapitányi hivataltól meg azt kérdem: nem lehetne-e azt a bizonyos dudaszót betiltani, a nálunk, mint Kotyikleten még mindig divó falusi dobolásokkal együtt?

IFJ. ULLMANN IZIDOR
fűszerkereskedésében
(Nagypiacz-tér, kereskedelmi-palota)
az összes fűszer áruk
ugy nagyban mint kicsinyben a legjutányosabb árban szerezhethők be.

Uszoda a városligeten.

Nagyvárad, április 18.

A statisztikusok ridegségével mondotta azt valaki, hogy: »Az egyes nemzetek műveltségét a nemzettagok által elfogyasztott szappan mennyiségéből egészen biztosan lehet megállapítani.«

Akaratlanul is kihozzuk ebből azt a másik következtetést, hogy »Egy város tisztaság-utáni vágyát leolvashatjuk a városban létező fürdőkről.«

Van é az országnak Budapest után Nagyvárad mellett még egy városa, mely két, európai híru gyógyfürdőt, négy látogatott gőzfürdőt; egy nyilvános uszodát; egy folyóvizet, három zuhany fürdőt és legajább 200 darab családi, fürdő-szobát képes felmutatni — nem tudom.

De, hogy Nagyváradon egy tiszta, kényelmes uszodára még szükség van: 1873 óta tapasztalom!

Ne is vitázzuk azt, hogy mi különbség van a gőz, zuhany és kádfürdő között! Kinek melyik tetszik; azt élvezni épenugy, miként nem lehet vitázni azon, hogy: thea, kávé, köménymagos leves, avagy — szilvórium-é a legjobb reggeli?

A ki egy nyári reggel, de még inkább nyári délután végigné a körös tetején, csak türelme legyen hozzá, s alakuljon egy statisztikai konzorcium (mert egy-két ember erre képtelen) nagyon könnyen összeolvashat egy délután 5—6—8—10 ezer fürdőzőt.

Nem a szegénység hajtja e fürdőzők mindegyikét különösen a nagy és felső vasuti hid közt elterülő körös-részre, hanem a tiszta folyóviz utáni vágyakozás!

Ebből a nagy tömegeből, szívesen szánná reá magát négyezer, hogy ne ott vetkezzék és öltözzék nyilvánosan; ne a szuró kavicson lépegesen be a vízbe; ne legyen kénytelen bevárni a hidegvízbe ülést, míg a nap ereje kissé hanyatlik, de bele ülhesen a jó, a tiszta vízbe akkor, a midőn arra ideje van!

Nagyváradnak egyetlen, és kizárólagosan szabadalmazott uszodája a városrésztől távol van. Mire onnan az Olasz közönsége hazaér, izzad, akár csak a gyári munkás.

Ezenkívül az idényjegy 10-12 forint, oly magas, hogy azt igénybeveheti ugyan néhány száz magános ur, gazdag családok hölgy-tagjai, de, hogy általános szükség kielégítéséről beszélhetnénk vele, ez merő abszurdum!

Ettől eltekintve, ezt az uszodát lehetlenné teszi némely nyáron alig 0.8 m. mélységű vize; azok a tárgyak, melyek igen gyakran ott sietnek el a fürdőzők között; az a sok mosogatólé, a melyik a Sas-utca udvarából csurgedezik a Körösbe, és végül a Rimanóczy-féle gőz, kád és zuhanyfürdő, mely a mások által elhasznált vizet odaönti a Körösbe, hogy ezután ezt is élvezze: át még egyszer azok, a kik egy uszoda, vagy egy folyó vizének vegyertartalmával keveset törődnek.

Am nézze meg bárki a jövő nyáron ez uszoda bejáratánál déli 11-1 óra és délután 5-7 óra között a fürdeni sietők számát.

Azután nézze meg azt a rajt, mely a Köröst a városligettől fel a vasuti hidon túl a Knapfféle téglavetőig szinte ellepi.

Lehetetlen el nem hinnie, hogy kevés egy uszoda Nagyváradnak.

Évekkel ezelőtt dr. Berkovits Ferenc; a legközelebbi években pedig Géczy Lajos püspökségi főtitkár forszírozták előttem egy uszodának olasz városrészen leendő felállítását.

Mind a két mozgalomnak utját állotta azon hír, hogy a jelenlegi uszodának kizárólagos joga van — évtizedekre!

Ne vitázzunk rajta így van-e? Őseinknek általános szokása volt elzalogosítani az ősi fundust.

Ne is nézzünk hely után a Körös-mederben. Ilyet ugy sem találunk. Ott van a városliget területén. Olyan uszodát lehet azon teremteni, a minő nemcsak a kolozvári, de a minő a budapesti Császárfürdő nyílt uszodája!

Mikor a berettyó-szabályozási társulat Nagyváradon működött, annak egyik tevékeny ifju mérnöke: Weisberger méréseket tett a Körös vizének a városligeti tóba vezetése céljából.

Háromszáz méter távolságban a Körös és a városligeti viz közt 0.2 méter esés van megállapítva, bármint vizállásnál!

Már most, ha e távolságot megháromszorozzuk és a Körös-vízét egészen városi, közös területen, egy kilométer távrolról vezetjük be: biztosítva lehetünk arról, hogy a Körös vizének 0 alatt 20 czméteres állásánál is 1.5 méter mélységű vizünk lesz, és pedig tiszta, szűrt Körös vizünk.

A vizgyűjtés a vasuti felső hidnál egy nyílt medenczében történék. Ez biztosítaná kora tavaszon és késő őszön a víz átmelegedését is. — Egy pár gyűjtő kutat is lehetne készíteni, s ez biztosítaná azt, hogy a vízvezető főcsőbe hidegebb vagy melegebb viz ömöljék be.

A városligeti tavon túl eső háromszögben, vagy pedig a tó és lakatos-utcai telkek közt elterülő játék-terén lenne felállítható az ázott, betonírozott; férfiak és nők számára elkülönített, sőt mi több, porcellán-kádakkal is felszerelhető városi uszoda!

Vize folytonosan ömlene ingyen, vízvezeték cső-mosás nélkül, épenugy, miként ömlik a Császár-fürdőben. Másik oldalon meg ömlene ki a városligeti tóba, mely ha állandó vízbőséget kap, idővel egy maga is jövedelmező forrásává lesz Nagyvárad városának.

Elöttem a városligeti tó 500 forintba kerülhető utolsó kibővítésének vágya lebeg most. Azután 300 forintnyi költséggel 300 méteres vízvezetést óhajtok létesíteni.

Ha ugyanannyi évi segélyt kapnék a várostól, mint a mennyit a Rhédey-kert segélyezése czimén nekem a napokban kimutattak: két év alatt kész lenne a tó, a planirozás, a befásítás, a vízvezeték és az uszoda.

A mi nekem lassan sikerül, másnak majd hamarabb megy.

Annyit már látok, hogy a városliget lesz Nagyváradnak ön maga erején is élni tudó egyetlen sétateré!

Az nem tesz semmit, ha én nem látom meg ennek örömét!

Rátkay József.

Az eredmény.

— S enzációs leleplezések —

Nagyvárad, április 1-19.

E lap becses és tisztelt olvasóinak tett azon ígéretem következtében, hogy a fentebbi alczim alatt hozott vegyi vizsgálatokról azoknak befejezése után részletes tudósítással fogok szolgálni, az illető nemeskeblű ur meghívása folytán tegnapi napon megjelentem nevezett laboratoriumát magában foglaló lakásán.

Miután a kapun elhelyezett villanyos csengőt több ízben eredmény nélkül nyomkodtam, a különben is ryitva levő ajtón a belső helyiségbe mentem, hol egy előszobában a vegyész famulusát találtam a legkényelmesebb szundikálások közepette.

Bejöttöm nem látszott észre venni, sőt midőn sétatálczámmal orra hegyét megérintettem, oly mozdulatot tett, mintha egy legyet akart volna nagy mérgesen agyonyomni, szeméit mindazonáltal nem nyitotta fel.

Nem maradt más hátra, mint az én igen tisztelt famulusomnak addig babrálni bajusza hegyén sétatálczámmal, míg én is beleuntam s ő is beleunt és felébredt.

Tágra nyitott, bamba szemekkel bámult reám.

Gazdája felől kérdezősködtem.

Nem szólt semmit.

Jobban kiáltottam.

Semmi válasz.

Kezemmel igyekeztem előtte megérthetővé tenni kérdéseimet!

Ismét semmi válasz.

A lurkó minden bizonnal annyira ment a diszkrezióban, hogy belenémult a titoktartásba.

Én pedig látva, hogy ezen emberrel nem boldogulok, elhatároztam, hogy személyesen fogom a házi gazdát felkeresni, s midőn ily elhatározással az ajtókilincserre tettem kezemet, egyszerre bódító szag ütötte meg azonnal orromat; hirtelen gyomor-görcsöket kaptam s általában véve oly rosszul kezdtem magamat érezni, hogy . . . felébredtem.

De még jókor, hogy kimondhatlan hányingeremet egy néhány czukorkával eloszlassam, bár továbbra is teljesen kimerültnék éreztem magam s iszonyu főfájás kínozott, melyet bizonyára a tegnapi jóvacsora után ivott rabvallató sampanyernek köszönhettem, valamint azt a balga álmodt is, mely szerint akadt volna oly együgyű ember, ki magánérdek és spekuláció nélkül lett volna hajlandó a közegészség ily érdekes uton való előmozdítására.

G d.

NEULÄNDER és WEISZ
férfi-szabók
Nagyvárad, Zöldfa-u., Glücksmann Ármán üzletével szemben.
Tavaszi idényre legújabb bel- és külföldi
ruhászövedeink
megérkeztek. Legújabb divatu szabászat, olcsó és izléses kiállításról elismert szolid és jó hirtűnk kellő biztosítékot nyújt.

Irodalom.

Dus László hősköteménye.

Lapunk munkatársa: Dus László, városi főügyész, ki hivatalos teendői mellett mint író is tekintélyes nevet vívott ki magának, egy újabb munkával lép a nyilvánosság elé.

Felesleges az ő irodalmi működéséhez kommentárokat fűzni és ezért minden további megjegyzés nélkül adjuk a következő Előfizetési felhívást:

A magyar nemzeti irodalomban hiányzik a honfoglalást és az ezt megelőző történeti eseményeket tárgyazó hőskötemény azon a nyelven, melyen a nemzet zöme beszél.

Ezen a hiányon segíteni tűztem magam elé feladatul.

Évek óta dolgozom „Árpád“ czimű hősköteményemen, melyből a Bolgár Hábortá hirtetek előfizetést.

A Bolgár Hábortá tartalmazza a Leo görög császár szövetségében a bolgárokkal vívott harcot, Árpád látogatását a görög császárnál, a Döntő országban visszamaradtak utolsó harczát a besenyőkkel, Árpád vezérré választását.

A nyomtatást a jóhírű Szent László

nyomda részvénytársaság Nagyváradon vállalta el, hova az előfizetési pénzek küldendők.

A mű f. évi június hónap közepén fog megjelenni, az előfizetési ár: füzve 2 korona, vászonkötésben 3 korona, mely f. évi május 31-ig a Szent László nyomda részvénytársaság-hoz Nagyváradra (Apáczta-utca 3. sz.) küldendő be.

Gyűjtőknek minden tíz előfizető után tiszteletpéldányt fog küldetni.

Nagyvárad, 1896, ápr. hó.

Dus László.

Közgazdaság.

A keserű humor.

Nagyvárad, ápr. 18.

E lapok Állj elő város czimű czikkében szó van arról, hogy az igazságügyi miniszter az igazságügyi palota felépítésére 10,000 frtot kér Nagyvárad városától.

De nincsen szó arról, hogy a kereskedelemügyi miniszter 42 családot helyezett át Aradra a vasuti igazgatóságnak ujlagos beosztása által, vagyis nincs említés arról, hogy a majdnem ugyanazon időben érkezett két rendelet arra van hivatva, hogy Nagyvárad város közjövödelmét csonkítsa.

Az a hatalmas protekció, mely körülöttünk Aradot, Debreczent, Kolozsvárt gyámolítja, nem suhan el észrevétlenül a mi közgazdasági életünk-ből, melynek utvesztőbe való terelésére oly határozatosan munkálkodik a László-malom ügye, a sertésvész és sok más olyan dolog, amiről alig szólnak valamikor.

Igen is, a László-malom ügye, melynek gyógyítására a Hunyadi-malom vállalkozott, közgazdasátlag káros és nemcsak Nagyváradra, hanem az egész vármegyére.

Ugyan hol van ma a tiszta buza ára?

De még ez hagyján, hanem ki veszi meg azóta a buzát, amióta a László-malom tönkre ment?

A vidéki kisebb gazda csak úgy képes tudni termésén, hogyha úgy adja azt, amint veszik, míg a László-malom üzembelenléte ideje alatt határozott ár volt: mindenütt a vidéken, akinek eladó buzája volt, a kivételre képes László-malom megvette és feldolgozta azt.

Szeszgyáraink termelő képességét az újabb alkalmazott törvénnyel leszorították a mélybe, a termény ezeknél sem kelendő, mert nincs kinek számára dolgozni.

A városi közvetett adónemek behozatala a vidéki mezőgazdasági szeszgyárak felállítására lett kedvező, épülnek is azok meglehetősen számmal Nagyvárad közvetlen szomszédságában.

Igy valószínűleg a terménynek mégis lesz valamelyes ára, hanem annak meghatározásán a nagyváradai piac irányadó nem lesz.

Nagyváradnak és vidékének életkérdése egy másnak támogatása.

De vajjon hol fogják ezt így fel?

Azok, kik eddig irányadók voltak, lassankint leszorították a működés teréről, helyükbe újak nem állanak.

A szerencse-kisérletek odáig vezették közgazdasági ügyeinket, hogy ma már nem vagyunk képesek ipartelepeinket kellően rendbe tartani.

Pénzintézeteink az egyes ipartelepek részvényeitől visszariadnak.

A hitel egyedül a váltókezelésre szorul.

A kiválóan iparos és kereskedő városban, Nagyváradon csakis a magánhitelnek legnagyobb igénybe vétele mellett fentálló pénz- és hitelintézetek virágoznak.

A gazdaságban messze utánunk maradó Szepesben az egyes pénz- és hitelintézetek kénytelenek ipartelepek felállításához, avagy egyes fürdők kibővítéséhez, kiterjesztéséhez tolyamodni, mert a betevő sok és kivételre nem igen lehet számítani.

A törvényhozás az egyes városok érdekeit nem veheti figyelembe, hacsak nem a fővárosról van szó. A vidéki városok szigorú kötelessége támogatni áldozatok árán is a főváros haladását, ahol a kormány bizony nem úgy jár el, mint nálunk.

És valóban nem keserű humor kell-e ahhoz, hogy épen egy időbe essék a Nagyváradról eltávozó 42 család bucsuzása és 10,000 forint követelése az igazságügyi palota felépítésére?

Amott 42 lakás fog megüresedni, emitt az

adóvégrehajtónak erős dolga lesz a miniszter kivánságának teljesítésében — fáradozni.

—6.

1451—896.

Nagyvárad, kereskedelmi és iparkamara.

Értesítés.

Hivatkozással az országos magyar gazdasági egyesületnek f. é. április hó 8-án kelt s a nagyvárad kereskedelmi és iparkamarához érkezett átiratára, felhívjuk a kamara kerületében levő gyárosok és nagykereskedők figyelmét, hogy a gazdák a vasúti fuvarlevelek díjszámításánál azért rövidülnek meg, mert a vasúti fuvarleveleken az áru-bevallás, illetve az árak neme felületesen lesz a feladók által jelezve. Miután a vasúti igazgatóságok az ily hibásan kitöltött fuvarlevelek után a jogtalanul felszámított fuvardíj-többletet visszatéríteni nem hajlandók, hivatkozván a vasúti áruosztályozásra, nincs más orvoslás, mintha a feladók a vasúti fuvarleveleket a vasúti áru-osztályozásnak megfelelő módon töltik ki, illetve az árakat általános jelzés helyett specifikálják. E felületes áru-bevallás folytán a közönség érzékeny károsodásnak van kitéve, mert a fuvarlevelek egy ötöd része nem a vasúti áru-osztályozásnak megfelelően van kitöltve. Felkérjük a kamara területén levő nagykereskedőket és gyárosokat, hogy az árakat a vasúti áru-osztályozásnak megfelelő elnevezés: latt adják fel és mindenféle gyűjtő elnevezést kerüljenek s ez által a megrendelőket felesleges költségtől kímélik meg. Bővebb felvilágosítások a hivatalos órák alatt a kamara hivatalos helyiségében nyerhetők.

Nagyvárad, 1896. április hó 18.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Jankó József s. k.,
elnök.Dr. Sarkadi Lajos s. k.,
titkár.

Az önálló vámterület kérdése.

— Egy meggyűlésen. —

Pestvármegye közgyűlése néhány nappal ezelőtt ellentmondás nélkül jelentette ki, hogy Magyarország gazdasági berendezését az önálló vámterület alapjára akarja fektetni s ily értelemben felir az országgyűléshez.

Kossuth Ferencz emelt szót az önálló vámterület mellett. Pestvármegye — ugymond — már 1886-ban felir az önálló vámterület érdekében. Lehetetlen, hogy azóta, a mióta a viszonyok csak rosszabbodtak, Pestmegye megváltoztatta volna nézetét. Két szomszédos fél közt jó viszony csak akkor létezhet, ha az egyik nem aknázza ki a másikat és respektálják egymás érdekeit. Már pedig Ausztria sohase védte a mi érdekeinket és helyzetünk alálánzására törekedett csupán. Az osztrák védvámrendszer teljesen feláldozta a magyar mezőgazdasági érdekeket. Tíz évvel ezelőtt is a magyar nyers-termékek piacza az egész világé volt, most már csak az osztrák fogyasztja azokat. Ebből is kitűnik, hogy a közös vámterület csak Ausztria érdekének szolgál.

Az, hogy a magyar buza ára két forinttal olcsóbb a világpiac jegyzésénél, tisztán a közös vámterület következménye. Mig Bécsben a buza ára a napokban 7 frt volt, Olaszországban 11 frtot fizettek érte. Statisztikai adatokkal igazolja, hogy Magyarország mily óriási áldozatokat képes hozni Ausztriának.

A magyar ipar az osztrák ipar mellett nem tud fejlődni. Ezek a viszonyok roppant aggasztók. Tíz év egy nemzet életében — igaz — rövid idő, de gazdasági életében tíz év alatt egy egész ország tökéletesen tönkremehet. Nekünk, hol 100 ember közt csak 9 foglalkozik iparral és 64 mezőgazdasággal, nagy súlyt kell helyeznünk arra, hogy közigazdasági politikánkon alaposan változtassunk. Erre a változtatásra most megvan a kellő alkalom. Törvényes eszközökkel lehet ezt a változást előidézni.

Az első Magyar Általános Biztosító társaság márczius 28-án délután tartotta az évi rendes közgyűlést Csekonyics Endre gróf elnöklése alatt. A közgyűlésen az igazgatóság javaslatára a millennium emlékére a társaság, az évi jövedelemből 34,586 frt 83 krajczáros átalapítványt tett, a mely később 50,000 frtra lesz emelendő s a melyből az intézet zengényes sorsu hivatalnokainak és ügyelőinek olyan

gyermekrei nyerjenek egyenként 450 frt segélyt, akik a kereskedelmi akadémiát, vagy az egyetemet látogatják. A közgyűlés lefolyásáról tudósítunk a következőket jelenti.

Az igazgatósági jelentést Joney Lajos igazgató terjesztette elő. E szerint az 1895. üzletév összeredményében kedvező volt. Nagy része van ebben az igen fontos tüzbiztosítási üzletágnak, a mely a lefolyt évben magasabb díjbevétel mellett jelentékenyen kevesebb kárfizetést rótt a társaságra, mint a szintén kielégítő lefolyásu előző esztendőben. A szállítvány biztosítási ágban szintén nyereséget sikerült elérni, míg ellenben a jégbiztosítási üzletág áldozatot kívánt a társaságtól, mert a gabonáinak hanyatlásával a jégbiztosítási díjbevétel is csökkent, a nagyobb számú jágkárók pedig a bevételt annyira igénybe vették, hogy szerzési és igazgatási költségek ebben már fedezetet nem találtak. A kamatbevétel a tőkék ezelszerű elhelyezése folytán emelkedett. A tűz- és szállítvány osztályi díjbevétel a tavalyi 5,607,505 frt 07 krról 5,700 520frt 34 krra emelkedett. Az életbiztosítási díjtartalék 25,910,035 frt 66 krról 27,779,598 frt 40 krra, a külön tartalék 500,000 frtről 600,720 frt 80 krra, a „Lévayalap” 80,979 frt- 39 krról 82,871 frt 01 krra, a tisztviselők nyugdíjalapja 451,490 frt 65 krról, 543,982 frt 59 krra növekedett. — A zárszámadásokban összesen 1,007,208 frt nyereség mutatkozik. Javasolja az igazgatóság, hogy ebből 50 százalék, vagyis 142,214 frt 98 kr. után az életbiztosítottak nyereséményrészül 17,107 frt 49 kr. fizetessék ki, külön tartalék részére 10 százalék, va yis 100,720 frt 80 kr., 6 % az igazgatósági nyeresémény-osztalékra, 3 % a tisztviselők nyeresémény-osztalékra, 2 % a tisztviselők nyugdíjalapjára. Az ekként fennmaradó 724,586 frt 83 krból minden egyes részvény után 130 forint fizetendő osztalékul, a melyet hétfőtől kezdve a társaság pénztárában lehet felvenni. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, az igazgatóság összes javaslatait elfogadta s a fölmentvényt minden irányban megadta. A honvédelemügyi miniszter azt a kérelmet intézte az igazgatósághoz, hogy a honvéd árvalányok nevelésére szánt alapítvány kamatainak egy részét az új honvédtisztek árvalányai nevelésére is fordítsák. A közgyűlés a kérelem teljesítéséhez hozzájárult. A közgyűlés berekesztése után Thuróczy Vilmos részvényes köszönetet mondott az elört sikerekért az igazgatóságnak, Lévay Henrik vezérigazgatónak s általában a vezetőségnek és tisztviselő-kárnak, a mit a közgyűlés általános helyesléssel fogadott.

Biharmegyei vásárnaptár.

Heti vásárok.

Álmosd, szerda.	M.-Cséke, szerdán.
Báránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Beél, szerdán.	Micske, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Báród, hétfőn.
B.-Püspöki,	N.-Léta, csütörtökön.
B.-Büszörmény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrős, kedd.
Diószeg, szerda.	Piskolt, szerda.
Étesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Szalárd, szerda.
Fekető, hétfő.	Szent-lőb, hétfő.
Félegyháza, csütörtök.	Szekelyhid, péntek.
Hajdu-Pagos, szombat.	Székplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tenke, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komádi, péntek.	Zsáka, szerda.
Kőtegyán, hétfőn.	Vaskóh, szombat.

Országos vásárok.

Április hónap: B.-Ujfalun 24-én. N.-Létán 24-én. Sarkadon 24-én.

Májusban: Székelyhídon 1-én. M.-Keresztesen 29-dikén.

Vegyesek.

Orosz ujság az ezredévről. A magyar nemzet ezredéves ünnepe iránt rokonszenves érdeklődés tanujelét adta legutóbb a Novosti című szentpétervári ujság, mely illusztrált vasárnapi mellékletében hosszú közleményeket és jól sikerült képeket közölt az ezredéves országos kiállításról. Az egyik ismerető cikk mindjárt a következő lendületes bevezetéssel kezdődik: „Magyarország az idén különös ünnepiességgel ülte meg az új esztendőt. A papok pásztorlevelükben és egyházi szónoklatukban, a tanítók ékes

ünnepi beszédükben méltatták az ezredéves év nagy jelentőségét. Az ezredéves forduló alkalmából Magyarországon ötszáz új elemi iskolát építenek, a határszéleken emlékeket állítanak, a központban kiállítás és ragyogó ünnepségeket rendeznek.” Azután így folytatja: „A kiállítási bizottság szervező munkája általános elismerést és csodálatot kelt. Maga a kiállítás pedig hű tükre lesz Magyarország ama rendkívüli kulturális haladásának, mely óriási lépésekkel tör előre és Ausztriát sok tekintetben elhomályosítja.

A Röntgen-sugarak új hatásáról.

Egy német orvos állítása szerint az X-sugaraknak is meg volna ama hatása, mint a napfénynek, hogy t. i. sokféle kór- okozó baktériumot a fejlődésében gátol. Ha valamely betegnek tehát tifusza vagy kolerája van, azt egyszerűen hosszabb ideig a Röntgen-sugaraknak teszik ki és ezek a betegből elpusztítják a baktériumokat. Az új felfedezés még a szarkérfiakat is vérmes reményekkel töltheti el. Orvosi czélokra való tényleges alkalmazásáról e sugaraknak a napokban számolt be a német hadügyminisztérium egészségügyi osztálya. Ebből olvassuk, hogy leginkább a szervezeten levő idegen testeknek a felismerésére való e fölfedezés.

Károlyi István gróf a hazáról.

A nemzeti kaszinó Széchenyi-ünnepének egyik kimagasló mozzanata volt az a lelkes pohárköszöntő, melyet Károlyi István mondott el. Károlyi István gróf rámutatott arra, hogy Magyarország a közeli napokban ünnepli meg ezredéves fennállását. A kaszinó szerinte nem is ünnepelheti azt meg méltóbban, mint éppen a legnagyobb magyar, Széchenyi István gróf ünneplésével, kinek minden törekvése, szívének minden dobbanása a hazáé volt. Ezt a nemes eszményképet tartsa szem előtt a kaszinó mindenkor. A mikor ő a haza jövődjé fennállására, dicsőségére, nagyságára és boldogságára ürti poharát, azt az óhajtását is fejezi ki, hogy az új millenium közbén a haza minden fia rendületlenül szeresse ez országot. A fiatalsághoz apellál különösen, hogy az szeresse hön, imádatlaj a hazát, már csak azért is, mert hiszen ők abban a sokkal irigyléreméltó helyzetben vannak, hogy tovább szerethessék hazájukat, mint az idős nemzedék. Poharát végül a haza reményeire ürtette.

Külföldön pályanyertes magyar.

A müncheni akadémiában az Architektén-Verein-nak a góth építészetből kitűzött pályázatán a második díjat egy nagy tehetségű fiatal magyar technikus, Herz Jig Jenő nyerte meg, ki a múlt félévben még a budapesti műegyetemnek volt egyik legszorgalmasabb hallgatója, s kinek tehetségéről Steindl tanár a legelismertbben nyilatkozott. A derék fiatal-ember azzal bizonyította be mesterének róla vallott jó véleményét, hogy a góth építész-t hazájában, Németországban egy egész sereg pályázó elől évítte a koszorút.

Holdházy János, egyházmegyei kanonok tribuniczi cz. püspök, László és József Ágost főherczegek tudományos nevelője meghalt.

A főherczeg két fiát oly annyira magyar szellemen nevelte, hogy Albrecht főherczeg, a kinek ez persze nem tetszett, egyszer ezt a megjegyzést tette a két főherczegre.

— Talán mégis jó volna, ha a két fiatal főherczegnek néha is eszükbe jutna, hogy ők osztrák főherczegek is.

Az öreg tábornagy e szavai a legnagyobb dicséretet képezik Holdházyra.

A katonaság szükségletei és a kisipar. Mint értesülünk, mindazok a kisiparos-szövetkezetek körében, melyek eddig a honvédség számára szállításokat teljesítettek, széleskörű mozgalom indul meg. A mozgalom célja oda irányul, hogy a kisiparosok részesedése a szállításokban fölemeltesse. Az intézők feliratilag akarnak a honvédelmi minisztériumhoz és a törvényhozáshoz fordulni. A magyar kisiparosok a hadseregi szállításokat eddig oly pontosan és lelkiismeretesen teljesítették, hogy a mozgalom sikere mindenképpen szükséges és kívánatos.

Lojalitás a műcsarnokban. Budapest művészvilágát élénken foglalkoztatja most az ezredévi műkiállítás juryének az az eljárása, a melyet Torma Károlyival szemben tanusítani akar. A Jury tagjai közt ugyanis bevészelt tény hogy pusztán lojalitásból vissza fogják utasítani Torma Károlynak a képét, mely egyike az utóbbi évek legszebb magyar festményeinek, csak azért, mert az aradi vértanukat ábrázolja, nem akarják kiállítani, azért, hogy majd a király, ha esetleg végig megy a tárlaton, meglátja ezt a képet. Torma visszautasítása esetén a képet külön fogja kiállítani.

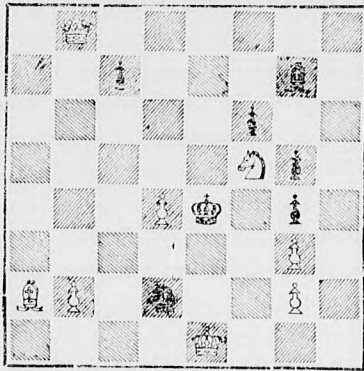
Uj ékszer-üzlet a Fő-utczán
Weisz Ignác és fia cég
 üzlethelyiséget változtatott.
 Kitűnő órák, ékszerek és drágakövek raktára
 a Bertsey-féle üzlethelyiségben a Fő-utczán.
 Az üzlet február hó 16-án nyílt meg.
 A legszolidabb árak és előzékeny kiszolgálás.

Heti sakkszemle.

Rovatvezető: **Gesztesi Ödön.**

21. feladvány.

Kelemen József A-Törösvár.

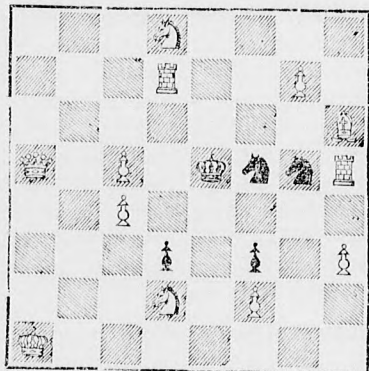

Matt a 3-ik lépésre.

22. feladvány.

Kondelik Károly Prága.

(Ceské Listy Sachové.)

Matt a 2-ik lépésre.

30. játszma.

Négyes huszárjáték.

Philadelphia, 1896 február hó.

Kemény Emil.

Showalter.

1. e2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H b8-c6
3. H b1-c3	H g8-f6
4. F f1-b5	F f8-c5

E lépés nem kedvező sötétre nézve. A kielégítő folytatás itt F f8-b4.

5. H f3 : e5	H c6 : e5
F c5 : f2+re következnek: 6. K e1 : f2	
H c6 : e5 7. d2-d4, H e5-g4+ 8. K f2-g1,	
c7-c6. F b5-e2, d7-d6 10. h2 h3, H g4-h6,	
11. K g1-h2, vagy 7. . . . H f6-g4+ 8.	
K f2-g1, V d8-f6, V d1-d2, H e5-g6, 10. H	
c3-d5 stb. s világos jobban áll.	

6. d2-d4	F c5-d6
7. f2-f4!	H e5-c6!

E lépés Bardelebentől ered s sokkal jobb mint H g6.

8. e4-e5	F d6-b4
9. e5 : f6*)	V d8 : f6

*) A „Handbuch“ itt d4-d5-öt ajánlja.

10. F c1-e3	V d8-h4+
11. g2-g3	V h4-e7
12. K e1-f2	F b4 : c3
13. b2 : c3	0-0
14. V d1-f3	V e7 a3
15. F e3-d2	H c6-e7
16. f4-f5	c7-c6
17. B a1-e1	d7-d5

c6 : b5-re 17. f5-f6 következnek és sötét nem parozhatja a támadást. H g6-ra 18. h2-h4, H c6-ra 18. V g4 s végre g7 : f6-ra, V f6 : d8-tenteno.

18. F b5-d3	f7-f6
19. B e1-e2	F c8-d7
20. B h1-e1	H e7-c8
21. c3-c4	H c8-b6
22. V f3-h5	d5 : c4
23. B e2-e7!	c4 : d3
24. F d2-h6!	d3-d2

Sötétnek nincs már meg a kollő védelme.

25. B e7 : g7+	K g8-h8
26. B g7 : h7+	K h8 : h7
27. V h5-g6+	K h7-h8
28. V g6-g7+ matt.	

32. játszma.

O l a s z - j á t é k.

Rostow, 1896. február 23.

Steinitz.

Schiffers.

1. e2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H b8-c6
3. F f1-c4	F f8 c5
4. 0-0	H g8-f6
5. d2-d4	F c5 : d4
6. H f3 : d4	H c6 : d4
7. f2-f4	d7-d6
8. f4 : e5	d6 : e5
9. F e1-g5	V d8-e7!
10. K g1-h1	F c8-e6
11. F e4-d3	0-0-0
12. V d1-e1	H d4-c6
13. a2-a3*)	b7-b6

*) H c6-b4 fenyegetett.

14. F g5 : f6	g7 : f6
15. H b1-c3	B h8-g8
16. V e1-h4	B g8-g5
17. B f1-f2*)	h6 h5

*) V h4 : h6 után sötét erős támadást nyer s világos királysárnya nem védhető.

18. B a1-f1	B d8-g8
19. g2-g3*)	V e7-d8!

* Itt azonnal H d5-nek kellett volna történnie. F e6 : d5-re aztán 20. e4 : d5, H c6-d4 21. b2-b4! elég jó játékot nyújtott volna világosnak.

20. H c3-d5?*)	f6-f5

*) B f6 : volt a helyes lépés.

21. H d5-c3	f5-f4
22. H c3-e2	H c6-d4
23. H e2 : d4	V d8 : d4
24. g3 : f4?	B g5-g4!

Világos föladja, minthogy legalább is egy bástyát veszít.

Sakkhírek.

A Charousek-Exner match Charousek győzelmével végződött. Charousek nyert 6-ot, Exner 1-et és 3 játszma döntetlen volt. Ezek után talán kiváló érdekű volna egy Charousek és Maróczy közötti újabb match.

A Steinitz-Schiffers match legújabb állása: Steinitz 5 $\frac{1}{2}$, Schiffers 4 $\frac{1}{2}$. A Showalter-Kemény-féle match állása a 10. játszma után: Showalter 5, Kemény 3, döntetlen 2.

Ceské Listy Sachové. E czimen ügyesen szerkesztett lap jelent meg Prágában Kotrc János a kitűnő feladványszerző szerkesztése alatt. Mint a hozzánk beküldött két számból látjuk, a lap igen ügyesen van összeállítva, feladvány rovata pedig páratlan a maga nemében, mivel minden számban 15 feladványt közöl, melyek mind szemenszedett problémák, valóságos gyöngyei a sakkjáték költészetének s melyek között nagy részben a cseh feladványszerzők brilliroznak, e téren ismert speciális tehetségükkel. A lap havonként 1-szer jelenik meg s előfizetési ára egész évre

3 frt. Mai számunkban közlünk mutatványkép egy kitűnő kétlépéssel.

Kolozsvárról értesítenek bennünket, hogy ott sakkkört akarnak létesíteni. E hó 7-én volt az előkészítő gyűlés Farkas Gyula egyetemi tanár elnöke alatt. Az előjelek azon örömdetes tényre mutatnak, hogy a sakkör megalakul, mert mar eddig is mintegy 30-an irták alá a gyűjtőívet. Minden sakkbarát őszinte óhaja, hogy a derék kolozsváriak terve sikerüljön, magunk részéről is kívánjuk, hogy a jó szándék ténynyé váljék.

Felcős szerkesztő és lapfőlapdos: **Sarkadi Ignác.**

Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

N y i l t t é r.

Van szerenésém a n. é. közönséget értesíteni, hogy **Nagyváradon, a Sat.-László-téren** fennáll ott **Hönisberg N. F.**

fűszer-, csomago-

és borkereskedést

a „Fehér kutyához“

megvettem és azt

BODÓ IMRE

bejegyzett cég alatt tovább fogom vezetni.

A ny. u. közönség szives figyelmébe ajánlom **fűszer- és csomago-árak, sajtok, hideg felvágottak,**

valódi francia pezsgők és Cognac

Chinai orosz theák, thea-kenyér,

déli gyümölcsök, kertészeti és mezőgazdasági

czikkek nagy raktárát.

Mindenféle ásvány- és gyógyvíz kapható.

Jutányos és pontos kiszolgálást előre is biztosítva, maradok

kiváló tiszrelettel

BODÓ IMRE.

EZÜST SZILÁGYI GÉZA EZÜST

ÉREM ÉREM

mű-órák, látszerész és ékszerész

Nagyvárad, Kossuth (Sas)-utca 2. szám.

Olcsó bevásárlási forrás!

Mindenféle

zseb-, fali-, álló- és ébresztő-órák,

valamint

arany és ezüst ékszerek, szemüvegek

és színházi látesövek.

Óra-javítások elvállaltatnak s azok pontosan s jól készíttetnek.

Ugy az eladott, mint javított órák rendes és jól járásukért kezesség vállalatik.

Legjobb

bajor-fele SÖR

sötét és világos minőségben

márczius 15-től kezdve

nagy üveg 13 krért

kapható:

Steiner M. Albert-nél

N. Piacz tér (Knapp-ház)

Vidéki megrendelések az adó leszámítása mellett gyorsan és pontosan eszközölköttek.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

I. TŰZ-, SZÁLLITMÁNY- ÉS JÉGBIZTOSÍTÁSI ÜZLET.

VIADÁSOK. *Reámszámoló évi számla 1895. január 1-től december 31-ig.* BEVÉTELEK. VAGYON. *Hirfigyszámia 1895. december 31-én.* TEHER.

forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint
1.683.990	2.000.000	1.741.907,79	2.000.000	1.741.907,79	2.000.000	1.741.907,79	2.000.000
96.019	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
896.187,69	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
61.765,85	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
400.588,50	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
99.382,97	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
82.894,50	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
190.409,25	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
82.562,63	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
5.319,34	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
37.395,88	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
375.049,10	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
17.000	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
14.038,46	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
4.000,132	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
27.779,698	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
180.018,97	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000
31.959,749	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000	1.741.907,79	3.000.000

I. Tűzbiztosítás.
 Kifizetett károk a viszbiztosított rész le-
 vonása után...
II. Szállítmánybiztosítás.
 Kifizetett károk a viszbiztosított rész le-
 vonása után...
III. Jégbiztosítás.
 Kifizetett károk a viszbiztosított rész le-
 vonása után...
1895. évi nyereség ...

VIADÁSOK. Harmincharmadik évi számla 1895. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK. VAGYON. *Hirfigyszámia 1895. december 31-én.* TEHER.

forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint	forint
244.584,48	25.911,689	45.538,97	25.911,689	45.538,97	25.911,689	45.538,97	25.911,689
287.498,11	49.175,91	40.663,54	49.175,91	40.663,54	49.175,91	40.663,54	49.175,91
1.108.930,03	3.974,731	6.844,422	3.974,731	6.844,422	3.974,731	6.844,422	3.974,731
896.187,69	18.022,68	709,137	18.022,68	709,137	18.022,68	709,137	18.022,68
61.765,85	4.487,515	301,000	4.487,515	301,000	4.487,515	301,000	4.487,515
400.588,50	297,759	301,000	297,759	301,000	297,759	301,000	297,759
99.382,97	92.650,52	301,000	92.650,52	301,000	92.650,52	301,000	92.650,52
82.894,50	1.171,788	301,000	1.171,788	301,000	1.171,788	301,000	1.171,788
190.409,25	18.022,68	301,000	18.022,68	301,000	18.022,68	301,000	18.022,68
82.562,63	297,759	301,000	297,759	301,000	297,759	301,000	297,759
5.319,34	92.650,52	301,000	92.650,52	301,000	92.650,52	301,000	92.650,52
37.395,88	1.171,788	301,000	1.171,788	301,000	1.171,788	301,000	1.171,788
375.049,10	18.022,68	301,000	18.022,68	301,000	18.022,68	301,000	18.022,68
17.000	297,759	301,000	297,759	301,000	297,759	301,000	297,759
14.038,46	92.650,52	301,000	92.650,52	301,000	92.650,52	301,000	92.650,52
4.000,132	1.171,788	301,000	1.171,788	301,000	1.171,788	301,000	1.171,788
27.779,698	18.022,68	301,000	18.022,68	301,000	18.022,68	301,000	18.022,68
180.018,97	297,759	301,000	297,759	301,000	297,759	301,000	297,759
31.959,749	92.650,52	301,000	92.650,52	301,000	92.650,52	301,000	92.650,52

Tűzbiztosítottak díja ...
Halálesetek után kifizetett kárösszeg ...
Lejárt kifizetési tőkékert ...
Kihazsítási biztosításoknál haláleset ...
Következtében díjvisszatérítés ...
Függőben lévő károk tartaléka ...
Évesadókert ...
Viszbiztosítottak díja ...
Bélyegkért ...
Irodabér, postadíjak, nyomtatványok ...
Ut- és egyéb költségek ...
Tisztíztetések ...
Jövedelmi adóért ...
Orvosi díjakért ...
Szociális és díjbiztosítási költségek ...
Kiszorított biztosítási tartaléka ...
Behajthatlan tartozások leírása ...
Díjtartalék az év végén ...
1895. évi nyereség ...

BEVÉTELEK.
 A múlt évből áthozott díjtartalék
 Befolyt díjak: ez ebből kiállított
 kótvények után
 az előbbi években kiál-
 litott kótvények után.
 3. biztosított tőke eme-
 lesére fordított nyere-
 menyek
 Múlt évi függőben volt károk tar-
 taléka
 Illetékek
 Kamatjövdelem

BEVÉTELEK.
 A múlt évből áthozott díjtartalék
 Befolyt díjak: ez ebből kiállított
 kótvények után
 az előbbi években kiál-
 litott kótvények után.
 3. biztosított tőke eme-
 lesére fordított nyere-
 menyek
 Múlt évi függőben volt károk tar-
 taléka
 Illetékek
 Kamatjövdelem

BEVÉTELEK.
 A múlt évből áthozott díjtartalék
 Befolyt díjak: ez ebből kiállított
 kótvények után
 az előbbi években kiál-
 litott kótvények után.
 3. biztosított tőke eme-
 lesére fordított nyere-
 menyek
 Múlt évi függőben volt károk tar-
 taléka
 Illetékek
 Kamatjövdelem

BEVÉTELEK.
 A múlt évből áthozott díjtartalék
 Befolyt díjak: ez ebből kiállított
 kótvények után
 az előbbi években kiál-
 litott kótvények után.
 3. biztosított tőke eme-
 lesére fordított nyere-
 menyek
 Múlt évi függőben volt károk tar-
 taléka
 Illetékek
 Kamatjövdelem

BEVÉTELEK.
 A múlt évből áthozott díjtartalék
 Befolyt díjak: ez ebből kiállított
 kótvények után
 az előbbi években kiál-
 litott kótvények után.
 3. biztosított tőke eme-
 lesére fordított nyere-
 menyek
 Múlt évi függőben volt károk tar-
 taléka
 Illetékek
 Kamatjövdelem

BEVÉTELEK.
 A múlt évből áthozott díjtartalék
 Befolyt díjak: ez ebből kiállított
 kótvények után
 az előbbi években kiál-
 litott kótvények után.
 3. biztosított tőke eme-
 lesére fordított nyere-
 menyek
 Múlt évi függőben volt károk tar-
 taléka
 Illetékek
 Kamatjövdelem

Blousok, Gyermek-ruhák és felöltők, Napernyők

Freyberger A.

feltűnő szépek kaphatók

mag. kézimunka
kereskedésben
Nagyváradon.

KLEIN M.

ékszer- és óra raktára,
Nagyvárad, Kossuth-utca.

Alkalmi vétel
mindennemű ékszer, ezüst,
arany, nickel s fali inga
órákban.

Aranygyűrűk (14 karátos)
2 frttól feljebb.

3896,5664—1896. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának 3896 és 5664—1896. szám alatt kelt határozata értelmében, az 1896. évi április hó 30-ik napján d. e. 10 órákor Nagyvárad város tanácsstermében a következő ingatlan javadalom, illetve vállalati munkátat foz

nyilvános árverés, illetve árlejtés útján bérbe illetőleg kiadatni:

a) A felső Körös gyalog hidon gyakorolható vándorsági jog létele, 1896. évi június hó 1-ső napjától számított hat egymástani évre, vagyis 1902 évi majus hó 31-ik napjáig. Kikiáltási ár 1200 frt 99 kr. évi b. rösszeg, ezenkívül az évi adó és illeté fizetési kötelezettség; és a kérdéses javadalomrt csakis ezen kikiáltási összegben felül tett ajánlat, illetve ígért fog figyelembe vétetni. Ba om jenz 600 frt 48 kr.

b) V. r. d. Velenczin építendő tűzérsgai lak-tanya vállalati munkátat; az építésre e öirányzott összeg 6497 frt 06 kr.

Árverési, illetve árlejtési szóval vagy írás-beli zárt ajánlat beadása előtt lehet.

Köteles árverelő, illetve árlejtő az árverés illetve árlejtés mekezdése előtt az a) pont alatt kitett 600 frt 48 kr. összeget, a b) pont alatt vá lalati munkátatnál pedig az építésre öirány-zott összeg tíz szá alkát az árverelő küldöttségi elnök kezéhez átnaptéznül let-mi, illetve az 50 kros lélyeggel elátott zárt ajánlatához, melyben világosan kifejezendő, hogy ajánlattevő az ár-ve-rés, illetve ár lejtési feltételeket ismeri s azokat magára köte ezőnek e foradja. — készpénzben vagy megfelelő övadékképes értékpapírban mel-lékelni.

Zárt ajánlatok az árverés, illetve árlejtés mekezdéséig, vagyis 1896. évi április hó 30-ik napjának d. e. 10 ó ájáig adhatók be; későbbben érkezett ajánlatok figyelembe vé-tetni nem fognak

Az árverés, illetve árlejtési feltételek a vá-ro-si gazdasági ügyosztálynál a hivatalos órák alatt mekekinthetők.

Árv. reitőr, illetve árlejtőt tett ígéréte, illetve ajánlata a leütéskor azonnal, Nagyvárad varost azonban csakis a törvényhatósági bizottsági köz-gyűlésnek jóváhagyása után ötelezi

Nagyváradon, 1896. április hó 7-én.

Papp János,

tanácsnok, árverelő küldöt ségi
elnök.

505

Gazdaközönség figyelmébe.

Van szerencsem a t. gazdaközönség tudomá-sára juttatni, hogy a legjobb minőségű, hat/sági-lag megvizsgált és ölomzárolt zsákóban elhelye-zett valódi oberndorf, quedinburgi, mam-muth, olajboyó sat.

repamásokat,

valamint valódi eredeti arankamentes

francia és belföldi luczerna

és egyéb vetőmagvak a csirakéesség j tallása mellett, jutányos áron és kedvező feltételek mel-lelt nálam kaphatók.

Tisztelettel

393

Böszörményi Lipót

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca, Biharm.
lakarékpenztári épület.

WEINSTOCK, SPITZ, GRÜNBERGER

első nagyváradai szoba-, czég-, czimfestő- és mázoló-társaság

Fő-utca, a Széchenyi-szálloda épületben. **NAGYVÁRAD**, Fő-utca, a Széchenyi-szálloda épületben.

A mai kor igényeinek megfelelő

festészeti műterem.

Szoba-, czég-, czimfestő- és mázolási munkák
elvéllaltatnak.

Templomok, termek, kávéházak és magánlakok festésénél
művészies kivitelű márvány-utánzatokat és aranyozásokat
állitunk elő.

**Különlegességek üveg-czégtáblákban
és czimfestésekben.**

Különféle feliratok és festmények fal, vászon, fa- és bádog-
lemezekre.

Czimerek festése, zászlók és szalagfeliratok, e szakhoz tar-
tozó összes díszítési munkátatok.

Tapeta és papir-maché raktár.

Kész olajban festett czimerek kaphatók
és kölcsön adatnak.

Minták és vázlatok kívánatra díjmentesen.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

A legolcsóbb és legjobb

festék-áru

nagykereskedés.

Az anyag tartosságáért, tisztaságáért kezes-
séget vállalunk.

Száraz és saját készítményű tisztán kezelt, olajban tört
festékek, kitűnő minőségű

szobapadló-fénymázak, angol lakkok,
kenczék (firniss).

Legjobb fajta ecsetek, aranyozó kellékek,
házi kezeléshez szükséges anyagok,

kellő utasítással, színvegyítések tetszés szerint.

Tisztelettel

Weinstock, Spitz, Grünberger.

Gyors, pontos és olcsó kiszolgálás!
LEBOVITS RUDOLF és Társa

férfi-szabó üzlete
 Nagyvárad, Olaszi, főutca, Bartsch-palotával szemben.

A tavaszi idényre

nagy választéku ruha-szövet raktárt

rendeztünk be. 364

Elegáns szabás és legjobb kivitelről
 t megrendelőinket előre is biztosítjuk.

Gyors, pontos és olcsó kiszolgálás!

Erődi H. cukrászata

Nagyvárad, Fő-utca

elvállal és pontosan teljesít ugy helyben, mint vidéki mindenféle szakmájába vágó megrendeléseket mérsékelt árak mellett.

Vidéki küldemények gondos csomagolás és pontos szétküldés következtében, rendes időben és sértetlen állapotban érkeznek.

Stern Lipót

férfi-szabó

Nagyvárad, főutca, Bazár-szoros.

Tavaszi idényre

legújabb divatu
 szövetek

gazdag választékban.

A mai kornak megfelelően berendezett

régi jó hírnevű üzletét

ajánlja a t. közönségnek.

A millemiumot

tekintetbe véve

kizárólag

kész női felöltő-áruházamat

oly nagy választékkal láttam el és gyári szabott áruim oly

olcsók,

hogy bármely fővárosi cézeggel versenyezhetek.

Nemes Mikály

N.-Várad, Lévy Palota Köröspart Corso.

ROTH H. ÁRMİN férfi-szabó üzlete.

Van szerencsém a t. közönség becses tudomására hozni, hogy Sz.-László-téren, a Nagyvárad Takarékpénztár épületében egy a mai kornak megfelelő

férfi-szabó üzletet

rendeztem be, s azt a legújabb divatu s csakis kiváló minőségű szövetekkel szereltem fel.

Külföldi és hazai elsőrangú szabó-üzletekben szerzett tapasztalataim képepitene arra, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelően.

Pontos kiszolgálás, lehető jutányos árak lesznek főbb irányelveim, hogy t. megrendelőim megrendelését kiérdemeljem.

B. pártfogásukat kérve, vagyok

tisztelettel

ROTH H. ÁRMİN.

Uj férfi-szabó üzlet a Szent-László-téren.

SZANDICZ ADOLF

női divatáru-háza

Bémer-tér. NAGYVÁRAD. Bémer-tér.

Női konfekció gazdag választékban.

Valódi párisi és berlini modellek.

Ruhakelmék nagy raktára a legolcsóbbtól a legfinomabb minőségben.

Vásznak és asztalneműekben

egyedüli raktára

az Oberleitner E. és fiai esászárr és kir. szabadalmazott vászon-gyárnak.

Szőnyegek, napernyők, férfi-divatban különlegességek.

Kivánatra árjegyzékek vagy minták bérmentve megküldetnek.

Ujdonságok! Különlegességek!

A közeledő tavaszi idényre már megérkeztek

különlegességek

férfi-, női- és gyermekcipőkben

STERN GYULA cézgnél

Nagyvárad, Zöldfa-utca

az „ARANY CSIZMÁHOZ”,

a hol is a nagybecsült vevőközönségnek legjobb alkalma nyílik ebbeli szükségleteit a legnagyobb választékban s legjutányosabb áron beszerezhetni.

A n. é. közönség becses tájékozására van szerencsém a legdivatosabb czikknek árait a következőkben feltüntetni:

alacsony száru (angol) női fűzős cipő	3.25
„ „ „ gombos	3.50
„ „ „ sárga Bergsteiger	3. —
„ „ „ gombos	3.25
„ „ „ lag fűzős	5. —
„ „ „ gombos	5.25

Együttal a n. é. közönség b. tudomására hozom, miszerint **férfi- és gyermekkalap-raktáramat** a mai kor igényeinek megfelelőleg rendeztem be.

Magamat b. pártfogásába ajánlva, vagyok tisztelettel **Stern Gyula.**

Ujdonságok! Különlegességek!

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Első n.-várad műszaki szappangyár.

Palkovics Fülöp és Társa N.-Várad.

Gyártelep: Rózsa-utca 100/2. a tűzoltó laktanyával szemben

Iroda: Pecse-utca, Günsberger-ház.

Telefon-összeköttetés.

Tisztelettel értesítjük a kereskedő urakat, hogy az iparhatóság gyártmányunkat kiküldött vegyészeti által megvizsálatván, 8368/95. sz. a. hivatalosan igazolta, hogy mi az

Első n.-várad műszaki szappangyár

czimet jogosan használhatjuk.

Gyártmányunk csakis **vegyliszta zsíradékot** tartalmaz, **ment minden károsanyag-tól**, ezért szaporább és legolcsóbb

Gyárunk kitűnő berendezése folytán bármily tömeges megrendelésnek képesek vagyunk megteletni.

Gyors, pontos és lelkiismeretes kiszolgálást biztosítva, kérjük a kereskedő urak b. pártfogását és jegyzünk kiváló tisztelettel

Első nagyvárad műszaki szappangyár.
PALKOVICS FÜLÖP és TÁRSA.

Tisztelettel jelentjük, miszerint a legújabb divatu
Tavaszi-nyári női ruha-szövetek és selyem kelmék,
jól mosható

Creton-, Toile-, Satin-, Zephir és ruhavásznak
már megérkeztek, ugyszintén

Ujdonságok
napernyőkben, virágokban és pipere-czikkékben,
továbbá

férfinyakkendők, férfi-ingek, selyem, satin és creppe-szövetből,
melyeket tisztelt vevőink és a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlunk.

Kiváló tisztelettel

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

Nagyvárad, Szent László-tér.

Legelőnyösebben vásárolhatni

szolid és izléses

uri-, fiu- és gyermek-ruhát

szabott árak mellett

NEUMAN M.

ezégnél

Nagyvárad, csakis Kiskidő (Lévay-ház.)

RAKTÁRAK:

Budapest, Arad, Debreczen, Temesvár, Fiume, Ujvidék,
Zágráb, Belgrád, Serajevo, Trieszt, Nisch, Sofia stb.

Szép fenyőfák

ugyszintén

mindenféle disz-fa és bokrok,
továbbá

20,000 drb egy és két éves rózsza

igen mérsékelt áron kapható

Nagyváradon, a Rhédey-kerti
faiskolában.

40

Gazdálkodók, vendéglősök,
szatócsok és kimérők
szíves figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy a
már 12 év óta fennálló rum- és
likőr-gyáramat f. évi márczius
1-től

szesz- és pálinka-
nagykereskedéssel
kibővíttem.

A pénzügyigazgatóságtól nyert en-
gedély folytán abban a kellemes hely-
zetben vagyok, hogy 100 literen felüli
mennyiséget — tetszés szerint össze-
allítva, szesz-, közönséges- és gyümölcs-
pálinka, — ugyszintén minden fele szesz-
különlegességekből.

regale és fogyasztási adómentesen
a legjutányosabb napi árban ki-
szolgáltathatok.

Raktáram: Szent-László-tér (Zsiga-fundatio
épület 250. sz. troda: fiok-ülteht-lyiségem-
ben, Kert-utca sarkán, hol mindennemű kü-
lönlegességeket kis mértékben arusltok.

Tisztelettel

Weisz Náthán.

Telefon-összeköttetés!

Gazdálkodók figyelmébe!

Az 1888. XXXV. ualmérsi törvényozikk 5. §-a
szerint a mezőgazdasággal foglalkozók 100 liter meny-
nyiséű pálinkát cseleljeik és munkásaik részere
regalia-adó mentesen beszerezhetik és saját joga-
sított helyi regale-bérlőjének sem fizetendő meg a
regalia-adó, erre külön pénzügyigazgatósági engedély
szükséges, melynek beszerzésére bővebb felvilágosi-
tást szívesen nyujtok tisztelt vevőimnek. 336

Ifj. KOHN SÁMUEL

Nagyvárad, Bémer-tér.

női divat áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Női divat és Confectio-ujdonságok.

A tavaszi idény beálltával, bevásárlásomból hazatérve, tudatom a n. é. közönséggel, hogy divat-
üzletemben

eredeti párisi és berlini modellek, u. m. kabátok, gallérok, esőköpenyek
a legolesóbbtól a legfinomabb kivitelig megérkeztek.

Különlegességek: A legdivatosabb angol és francia női ruhakelmékből
egyes ruhák, ugyszintén méteráru, a legolesóbbtól a legfinomabb kivitelig.

A legújabb szines és fekete selymek nagy választékban.

Vásznak és asztalneműek, valamint menyasszonyi kelengyék.

Női ruhák és felöltők saját, évek hosszú sora óta elismert műhelyemben
eredeti modellek után készülnek.